لوړ خيالونه او

ژور فکرونه

انتخاب، ترجمه، تأليف

د

لرواښاد استاد ګل پاچا الفت

Ketabton.com

اهداء

پښتو ژبې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د ناشر سریزه

((لوړخیالونه او ژور فکرونه)) د ارواښاد استاد الفت له خوا راغونډ شوی اثر دی، ده د دې اثر له پاره د نړۍ د هغو پوهانو آثارخوښ کړي چې په یوه وخت هم پیاوړي مفکرین او هم د پیاوړي قلم خاوندان لیکوالان او ادیبان وو. خو استاد دا آثار داسې را پښتوکړي چې د ترجمې نخښه هم نه پکښې ښکاري، او لکه د ده د غوره نثرونو غونډې روان خواږه او له شعري کیفیت نه برخوردار دي. ده دا ګمان هم کړی چې د داسې مفکرینو افکار یې د خپلې ترجمې له پاره غوره کړي چې دی یې هم د فلسفې په ژورښه پوه دی او هم دی په خپله له همدې لړۍ مفکرینو څخه دی.

همدا راز ده د نوموړو لیکوالو هغه پارچې خوښې کړي چې زموږ د ټولنې له پاره یې نه یوازې دا چې فکر او مطالب نا اشنا نه دي بلکه زموږ د ټولنې د ښې استفادې وړ افکار او مطالب لري.

سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان د ارواښاد استاد الفت دا غوره اثر د فکر او نثر د یوې ښې نمونې په توګه خپروي.او هیله ده چې افغان ځوانان به یې په مینه ولولي او د فن او فکر زده کړه به ترې وکړي.

په درنښت

سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سر ليك :	مخ:
آزادي	۱
اجتماعي عيبونه	۲
ګل ويل	۲
شيږ زره كاله پخوا	۲
حضرت محمد (ص)	۳
خيال او اميد	۴
له مرګه نه ويريږم	۵
د غم خوښي	۵
دژوند لوبه	۵
پوهه	۵
هرچا وځورولم	۶
زما تراني	۶
د هوسونومرګ	۶
د شاعر حال	۶
شاعرته	۷
ادب او محبت	۷
دحقيقت اظهار	۷
پيغمبر	۸
د نيكانو ارمان	۸
قبراوګل	۸
افتخار	۹
څه غواړم؟	۹
دبډاى فقر	۱۰
هيرول	۱۱
له هرچانه لرې	۱۱
د شاعر خوشبختي	۱۱
تسلي	۱۱
هابيل اوقابيل	۱۲
سخاوت	۱۲
بى اسرې	۱۲
خلك اوشاعر	۱۳
انسان	۱۳

سرليك:	مخ:
په انګلستان كې	۱۳
غويي	۱۴
دټاګور نغمې	۱۴
شاعر او پرښته	۱۵
غم اوخوشحالي	۱۶
پارلمان	۱۷
ژوند	۱۷
قوت اوجرئت	۱۷
تاريخ	۱۷
لوړه پايه	۱۷
بدبختي	۱۸
عقل	۱۸
ترقي او تكامل	۱۸
دژوند ضروري شرط	۱۸
علم او اخلاق	۱۹
فكراو احساسات	۱۹
تمسخراو ترحم	۱۹
دخلكو انتظار	۲۰
خطرناك	۲۰
د ژوندانه مخ اوښت	۲۰
ليونتوب اوحماقت	۲۱
په ځان باور	۲۱
تعصب	۲۱
ځان وپيژنه	۲۱
شخصيت	۲۲
بقاء	۲۲
كب	۲۲
هغه چې دنياته راغله	۲۲
څنګه به يو؟	۲۳
ستاسو فكر	۲۳
كه طبابت ترقي وكړي	۲۳
څه غواړئ؟	۲۳

فهرست

سرليك:	مخ:
پوه اوناپوه	۲۴
لیونی	۲۴
مرګ	۲۴
روح	۲۴
افلاطون	۲۴
زموږپوهه	۲۵
بدې خبرې	۲۵
انساني سلوک	۲۵
انساني کمال	۲۵
د فکرروزنه	۲۶
ښکلیتوب	۲۶
ښایست	۲۶
سیاست مدار	۲۶
غولول	۲۶
فکرپه شعر کښې	۲۶
بدبختي اوشعر	۲۶
عشق او سعادت	۲۷
پوهه او عشق	۲۷
ښووڼځی	۲۷
دفکر پانګه	۲۷
معرفت	۲۷
علم او علما	۲۷
ځان ښودل	۲۷
دښه کار علت	۲۸
تاج اوقلم	۲۸
مطبوعات او تاریخ	۲۸
حکومت او روزنامه	۲۸
دځان سعادت	۲۸
ځان مسعود ګڼل	۲۸
اجبار او اختیار	۲۹
عقل اوزړه	۲۹

سر ليك:	مخ:
کینه او مینه	۲۹
احتمالي مصیبت	۲۹
لیاقت لرل	۲۹
شهامت	۲۹
لوی خلک	۲۹
اجتماع	۳۰
د جنګ اساس	۳۰
نجیبه غریزه	۳۰
شهرت اوشرافت	۳۰
هدیه قبلول	۳۰
هیرول	۳۰
ځان غوښتنه	۳۰
مکررات	۳۱
نیکي	۳۱
دطبیعت قوانین	۳۱
انساني تکلیف	۳۲
ژوند	۳۲
هیرول	۳۳
حکمت اوسعادت	۳۳
انشا	۳۳
مطالعه اوتفکر	۳۴
خوی او خصلت	۳۴
دوستانه مناسبت	۳۴
بدي اوضرر	۳۵
لویه اشتباه	۳۵
افتخار	۳۵
غضب او شهوت	۳۵
دوستي	۳۶
ښکلا	۳۷
وحشي اومدني انسان	۳۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

وربځې پورته په هوا کښې دي، ځاڅانې ښکته په زمکه کښې.

هغه څه چه په هسکو وريځو کښې شته په ژورو ځاڅانو کښې هم شته.په دغو اوبو باندې هم هماغه تنده ماتيږي.

د لوړ خيال او د ژور فکر نتيجه يوه ده.

ته! يا خپل نظر ډير لوړ کړه يا پخپل ګريوان کښې ډير سر ښکته کړه!

د شاعر او فيلسوف فرق همدغه دی.

زه شعر او فلسفه همدغه شان ګڼم.

((الفت))

(c) ketabton.com: The Digital Library

آزادي

په کوم حق دهوا آزاد مرغان په پنجروکښې اچوئ؟

څه حق لرئ چې دغه آسماني نغمه وا ل له ګوښه ځايونو، له چينو اولښتيو، دسپيدو له رڼا او د ونو له څانګو څخه بيلوئ او د ژوند پانګه ترينه اخلئ.

انسانه ! ته په رښتيا دا ګومان لرې چې لوی خدای دغه ښايسته مخلوق ته دا وزرونه او ښکې ددې لپاره ورکړي دي چې ته يې وشکوې؟

آيا بې له دغه ظلم او ستمه ته ښه ژوند نشې کولی؟

آخر دغو بيګناهو څه کړي دي چې ټول عمربه ستاپه زندان کښې تيروي.

دا څه معلومه ده چې د دغو بيګناه بنديانو سرنوشت زموږله سرنوشت سره نه دی تړلی.

دا چا ته معلومه ده چې ددغو مرغيو آه به دظالمانو حاکمانو په څير په موږ را ونه ګرځي اوموږ به ونه ځوروي.

آه - هيڅوک نه پوهيږي چې په دغه جهان کښې زموږ له کړو نه څه نتيجه ولاړيږي؟

زموږ له هغو جنايتونو چې په خندا او خوشحالۍ انجام مومي د اسرارو په چارراهۍ کښې څه پيداکيږي.

کله چې دشنه اسمان سپک وزره مرغا ن چې ددې لويې فضا الوتلو ته پيدا دي په پنجروکښې اېساورئ، هغه وخت چې دآسمان دنيلي درياب ښايسته لامبوزن د خپل ظلم په زندان کښې اچوئ دافکرنه کوئ چې يوه ورځ به ددوی په وينو لړلي نوکان له قفسونو څخه راووزي اوتاسوته به درورسيږي.

ايا تاسو دا فکرنه کوئ چې هر چيرته چې يو بندي دظلم اوستم له لاسه فرياد کوي خدای ورته په رحم او مهربانۍ ګوري؟

دخدای لپاره د شنو فصلونو اوکښتو نوکونجي دغو بنديانو ته وسپارئ.

بلبلان ازاد کړئ مرغۍ خوشې کړئ.

دغه ښکلې پنجرې چې دزينت لپاره ستاسو په کورنو کښې ځړيږي په ډير دقت وګورئ.

دجهان هغه تله چې تاسې يې نه وينئ دوه پلې لري.

همدغه دقفس نري او زري مزي دي چې دزندانو او جيلو نو تور اهنين سيخونه ترينه جوړيږي.

د اسمانونو، د چمنونو، دسيندونو بې ازاره لارويو ته زيان مه رسوئ او ازادۍ ته يې په احترام وګورئ.

ددغو بيوزلو اوبې ګناهو ازادي مه ايساروئ چې د تقدير اوسرنو شت قاضي او حاکم ستاسو ازادي سلب نه کړی.

هغه چې د ظالمانو له ظلمه فرياد کوي پخپله هم ظلم اوتيری کوي.

انسانه! ته په رښتيا ازادي غواړې او ازدي دې خوښه ده؟

که دغسې وي نو بيا ولې دغه بندي اود خپل ظلم پټه خوله شاهد پخپل کورکښې ساتې.

ظالمه! ولې فرياد کوې چې په ماباندې ظلم او تيری کوي.

لږ څه خودغه بيوزلی بندي وګوره چې سيوری يې په تاباندې پريوتی دی.

دغه قفس ته خو لږ غوندې ځيرشه چې ستاپه کورکښې ځوړند دی او ته نه پوهيږې چې ددې پنجرې دسيخونو ترشا چې اوس په کښې يو بې ګناه مرغه نغمه سرايي کوي ديوه زندان اساس اوبنياد ايښودل کيږی.

(هوګو)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماعي عيبونه

هغه څوك چې له ټولو اجتماعي عيبونو يعنې له خو دپرستۍ، تعصب، خطا كارۍ او دروغو نه خلاص وي له اجتماع سره به دومره مخالف وي چې بې له انزوا نه به هيڅكله ژوند و نه كړی شي.

(ګوستا ولوبون)

ګل ويل

ګل بوراته ويل:

زه او ته تقدير يوله بله بېل كړي يو، زه دلته پاته كيږم مګر ته هرې خواته الوزې او هرلورته تلی شې، سره له دې مااوتا يوبه بل پورې زره تړلی او له خلكونه لرې خوا په خوا ژوند كوو.

زه او ته دومره يوبل ته ورته يو چې كله كله دواړو ته ګل وبل كيږي افسوس دی چې ته له نسيم سره پرواز كوې او زه په زمكه كښې زنداني يم.

ماڅومره ارزو لرله چې له تاسره والوزم اوستاپه مخكې خپله خوشبويي خبره كړم.

مګرته دومره لرې ځې چې زه درسره ملګرتيا نشم كولی.

ته هميشه په ګلونو كښې پرواز كوې زه يوازې د خپل سيوری ننداره كوم چې د لمرله ګرزيدو سره زما شاو خا ګرځي.

ته ځې اوبيا راځې بيابيرته ځې اود بل ځای قصد كوې مګر ماوينې چې هرسحر پخپل ځای ټينګ ولاړيم او اوښكې تويوم.

بوراګله! ددې لپاره چې زما اوستا يارانه ټينګه پاته شي ياته ماغوندې خپلې نبلې په زمكه كښې خښې كړه ياماته بڼې او وزرونه راكړه چې تاغوندې والوزم او له تا سره پروازو كړم؟

(هوګو)

شپږ زره كاله پخوا

شپږ زره كاله كيږي چې سړي دسړو په وژله لګيا دي.

.....آسمان هركله د زنبق دګلونو او دښايسته مرغيو د ځالو په صورت خپل استازي رااستوي چې دوی دصلح اومحبت خواته راوبولي مګر دغه دمينې پيغامونه د خلقو له زړونو څخه دليو نتوب اثرنه وري.

له ډير و وخته دځمكې د خلكو زوروره مينه له وژلو او وينو تويولو سره پيداشويده.

ډيره موده كيږي چې دملتونو خوره او جذابه موسيقي دجنګ او جګړې ساز او سرود دی.

ډير وخت دی چې افتخار د ويرو ونكې خپسكې بڼه پيداكړي ده چې په ديو هيكله ارابه په لاره تيريږي او ښځې، نران، لوی، واړه له پښو لاندی چيتوي.

اوس زموږ سعادت اونيكبختي له ډيرې مشكل پسندۍ نه كار اخلي اوهغه وخت يې وچولی غوړيدلی وی چې خلك ووايي ((څوځانونه وژنو)) اوس بايد دسعادت ګټلو لپاره د جنګ نغاره وډ نكيږي.

هر چيرته د پولادو برق په چليدو دی، په هر ځای كښې دبلو لمبولوګې اولوخړې پورته كيږي.

هغه خلك چې ډلې ډلې د خلكو د وژلو لپاره د جنګ ميدان ته روان دي د خپلو تورو شپو درونو لو لپاره د توپونو د خولو لمبو ته ضرورت لري.

داټو ل كاروانه يوازې دقومونو دمشرانو د جاه طلبۍ لپاره دي.

هغوی لاپه موږ باندې خاورې نه وي اړولې چې زموږ په قبرنو باندې ددوستۍ معاهدې كوی.

ځنا وراو مرغان لاد جنګ په ميدان كښې زموږ په وينو او هډوكوپسې ګرځې اودغه اقايان بو له بله سلامونه او احترامونه مبادله كوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ په ننني دنیاکښې هیڅ ملت نه غواړي چې یو بل ملت خپل ګاونډ ووینې.
هغه کسان چې ددوی د حکومت دوام زموږ د حماقت نتیجه ده هره ورځ د قهر اوکینې احساس زموږ په روح کښې تقویه کوي
او هغه اور ته لمن وهي چې دوی پخپله بل کړی دی....
ښایي چې له یوه سیوری لاندې ارام کښیناستل دیوې چینې خوړې او به څښل، له یوې ګڼې او ګوړې ونې لاندې له خپلو
رؤیاسره مشغولا خوند او لذت ولري مګر دنن ورځې انسان له دې ټولو خوندو نه زیات خوند د خپلو وروڼو په وژله کښې مومي.
هغه وخت چې سپیدی چوي او د رڼا پیغام جهان ته راوړی، هغه وخت چې دسحر مرغه نغمه سرایي کوي دغه جګړه مار انسان
دوژلو او وینو تویولو په فکر کښې وي. او له کینې نه کاراخلی.

(هوګو)

حضرت محمد (ص)

هغه (ص) پوهیده چې دعمر وروستۍ سلګۍ ده او د ژوند رڼا لکه د مازیګر زیړی لمر درنګ ساعت له سترګو پنا کیږي.
دی به تل په فکر کښې ډوب و او په هیڅا به یې پړه نه اچوله.
چې په لاره به روان ؤ، له هرې خوا سلامونه پرې وېل کیده، ده به هم هر چاته په مهربانۍ ځواب وایه.
په ږیره کښې یې شل ویښتان سپین نه لیدل کیده او زهیر تیایې ورځ په ورځ زیاتیده.
کله به چې اوښانو اوبه څښلې دی به ورته ودریده او هغه ورځې به یې په زړه ګرځیدې چې ده به دخپل تره او ښان څروی.
هروخت به د خدای په درګاه کښې په زار او نیاز مشغول و.
خوراک یې بیخې لږ و او ډیر ځله به یې په نس پورې تیږې تړلې.
پخپل لاس به یې خپلې میږې لوشلې، چې جامې به یې وشلیدې په زمکه به کښیناست او خپل کالي به یې پخپله ګنډل.
د ځوانۍ قوت یې نه وپاته، ډیرو روژو دده بدن کمزوری کړی و. په ډیرو او ږدو ورځوکښې به یې درمضان ټولې روژې نیولې. د
درې شپینو کالو و چې ناڅاپه تبه پرې راغله.
هغه قرآن چې د خدای له لورې پرې نازل شوي و، ټول یې ولوست. داسلام بیرغ یې سعید ته په لاس کې ورکړ او هغه ته یې
وویل:
دازما دژوند وروستۍ ورځ ده ته په دې پوه شه چې بې له یوه خدایه بل خدای نشته، ته د هغه په لاره کښې جهاد وکړه.
دی ډیر آرام معلومیده مګر نظریې د هغه لوړ پرواز عقاب غوندې وچې د لوړې فضا په ترکولو مجبور شوی وي.
په دغه ورځ هم د ی د هر وخت په شا ن دلمانځه لپاره مسجد ته راغی اوپه حضرت علي یې تکیه کړې وه، مومنان او مسلمانان
ورپسې رارروا ن وو او په مخکې یې مقدس بیرغ رپیده.
چې مسجد ته ورسیده رنګ یې الوتی و او خلکوته یې وویل:
ای خلکو! که چیرې دپاک خدای (ج) اراده نه وای مابه له یوړانده اوناپوه نه څه فرق نه درلود.
چا ورته وویل د خدای(ج) رسوله! هر چا چې ستا بلنه د حق په لوري واوریدله ستا په خبرو یې باور راغی او په ایمان مشرف شو.
کله چې ته دنیا ته راغلې نو په آسمان کې نوی ستوری ښکاره شو او د کسری د طاق درې برجونه و نړیدل.
مګر هغه (ص) خپلو خبرو ته دوام ورکړ او و یې ویل: اوس زما وروستی ساعت رارسیدلی دی او د آسمان پرښتې زما په باب کې
مجلس لري.
غوږکیږدئ او واورئ! که ما ستاسو کوم یوه ته کله کومه بده خبره کړې وي هغه دې پاڅیږي او پخوا له دینه چې زه له جهانه لاړ
شم ما ته دی بیرته راوګرځوي او هماغه څه دې را ته و وایي.
که مې څوك وهلی وي و مې دې وهي که مې له چانه څه اخستي وي رانه دې واخلي، په دغه وخت کې یې هغه لرګی حاضرینو
ته وړاندې کړ چې د ده په لاس کې و، هلته یوه بوډۍ ناسته وه او وړی یې وریشلې هغې چیغه کړه چې ای د خدای رسوله
خدای دې له تا سره ملګری وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده (ص) بیا و ویل: ای خلکو! په خدای ایمان لرئ او د هغه حضور ته په تعظیم سرونه ټیټوئ، د میلمنو پالنه کوئ پرهیز ګار اوسئ او عدالت وچلوئ.

دغه وخت لړ غونډې غلی او په فکر کښې شو بیا یې ورو ورو ګامونه واخستل او و یې ویل: ژوندو خلکو! زه بیا تاسو ټولو ته وایم چې زما د تللو وخت دی ژر کوئ پخوا تر دې چې زه د اجل پیاله نوش کړم زما ګناه چې ما کړې وي را په یاد کړئ او هر بد مې چې ستاسو له هر یوه سره کړی وي، له ما نه انتقام واخلئ.

خلك له ده نه غلي او نیولي په څنګ تیریدل، ده د ابوالفدا[ء] له خاه نه اوبه را وغوښتلې او مخ و لاس یي و مینځل، یوه سرې ترینه درې درهمه وغوښتل ده سمدلاسه ورکړه او ویې ویل: ((د حساب فیصله دلته ښه ده نه په قبر کښې)) خلکو په ډیره مینه په هغسې نظر لکه چې کوتره یې لري دغه د جلال او عظمت خاوند ته کتل چې ډیره موده د دوئ د داد او امید مرکز ؤ.

دی (ص) خپل کور ته ننووت ډیر خلك د کاله نه د باندې پاتې شوه او ټول شپه یې په ویښه تیره کړه سحر چې سپیدې و چاودې ده و ویل: ابوبکره! زه نور د پاڅیدلو توان نه لرم پاڅیږه ما ته قرآن ولوله په دغه وخت کې د ده کور بې بې عایشه(رض) د ده تر شا ولاړه وه.

دی د آیتونو په اوریدلو مشغول ؤ چې حضرت ابوبکر (رض) لوستل، کله به یې په ورو ورو شروع شوی آیت تمام کړ، په دغه وخت کې نورو ټولو ژړل او چا خپله ژړا نشوه ټینګولی.

نژدې ماښام ؤ چې عزرائیل (ع) د کاله په دروازه کښې ښکاره شو او د ننوتلو اجازه یې وغوښتله.

د خدای (ج) استازي و ویل: پریږدئ چې د ننه راشي، په دغه وخت کښې هر چا د ده په سترګو کښې د ده د ولادت د ورځې غونډې یو عجیب ځلیدونکی برق لیده.

عزرائیل (ع) ده ته وویل: د خدای (ج) رسوله ته خدای (ج) خپل حضور ته بللی یې.

ده و ویل: زه د حق دعوت ته لبیك وایم له دغه وینا سره دی وریږدیده او د یوه آرام نفس په وتلو د ده شونډې بیرته پاتې شوې او حق ته یې ځان وسپاره.

((هو ګو))

خیال او امید

د آسمان په لوښو کښې کومه یوه ډیره ښه ده؟ زه هر څوك خپلې عقیدې ته پریږدم او پخپله د آسمان هغې لور ته په زړه کې ډیر ځای ورکوم چې تل په پرواز کښې ده او خیا ل ورته وایي.... دې ښکې جنۍ ډیر ښه هوسونه پخپل پلو کښې راټول کړیدي.

آسمان خپلې دغې هوسناکې او نیاز مینې لور ته اجازه ورکړیده چې هر څه یې زړه غواړي هغه له ځان سره واخلي. دې ښایسته او ګلالۍ جنۍ کله د ګلو تاج په سر باندې ایښی د سوسن امسا په لاس د ګلو او سنبلو په چمن کښې ګرځې بورا ګانو ته د الوتلو لوری او لودن ښیي.

لکه د شاتو مچۍ له ګلونو سره خوله په خوله شي او په شیره یې ځان مړوي.

یو وخت له خورو ورو څڼو سره خپله سپینه ښه زوروړې سیلۍ ته سپاري او په دغه حین کښې د سحر د سپیدو سپینه جامه یا د تورې شپې تور کالي اغوندي او هره ګړۍ د خلکو په نظر کښې بیله جلوه لري.

د لوی خدای دغه ښیګڼه باید هیڅکله هیره نکړو چې مور یې د دغې وفا دارې جاودانې پیغلې په ملګرتیا بر خوردار کړو.

زمونږ سرنوشت یې دد ې له سرنوشت سره په یوه ملکوتي پیوند کلك وتاړه چې په غم او ښادۍ کښې راسره وي.

په دغه ښکلې بخشش باید ډیر خوشحاله اوسو او دا ښایسته حوره ډیره وستایو.

د زړه په کورکښې دکور د میرمنې ځای باید دیته پریږدو او ډیر پام وکړو چې هغه بد ګذرانه او بدخو یه خواښې یعنې عقل ددې ښکلې نازنینې ناوې زړه ازار نکړي.

او ه یوازې همدغه جنۍ په ما باندې نه ده ګرانه دد ې له خورسره هم زه ډیره ټینګه علاقه لرم.

خوریې له دینه لږ څه لویه او جدې شانته ده چې ((امید)) ورته وایي.

څومره به ښه وي چې دغه مهربانه ملګرې چې له ډیرې مودې زما د سعادت پانګه ده ترهغه وخته راسره وي چې زما دژوند ډیوه مړه شي او ژوند خاتمه ومومي. (ګوته)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له مرګه نه ویریږم

له مرګه نه ویریږم، که څوک راته ووایي چې نن شپه مرې زه به ووایم چې د خدای رضا مې قبوله ده، مګر خدای دې نه کا چې څوک راته و وایي دیوه تن ژوند ستا له لاسه تریخ دی.

((کانت))

د غم خوښي

زما دا خبره بې له پوهانو بل چاته مه کوئ ځکه چې ناپو هان بې له ملنډو په نور څه نه پوهیږي
زه غواړم هغه څوک وستایم چې ځانته اور لټوي اولکه پتنګ سره اورته ځان غورځوي.
دعشق په شپوکښې چې دژوند نیا لګې کر ل کیږي او د حیات ډیوه لاس په لاس ګرځي دسپینې سپوږمۍ په لیدلو ستاپه روح کښې یو مرموز هیجان پیداکیږی، ته بیا خپل ځان دتورتم په زندان کښې بندې نه وینې ځکه چې هر ه ګړۍ دیوه مقام ارزو درسره وي.
ته بیا داوږدې لارې او ګران سفرله غمه خلاصیږي او خپله اروا په بیړه د نور اوصفا چینې ته استوې چې دشوق په لمبه لکه پتنګ ځان ستې کړې.
ترڅو چې په دغه نکته پوه نشې ((مړشه چې ژوندی شې)) په دغه تورتم او تیاره جهان کښې به لکه نوم ورکی میلمه اوسیږې.
(ګوته)

دژوند لوبه

څه موده ما او تا یوله بله زړونه تړلي وو، اوپه غم اوښادۍ کښې ملګري وو.
په وارو وارو مو دښځې او مېړه لوبه شروع کړه بې له دې نه چې خبره جګړو او دعووته ووزي.
ډېرځله مو یو له بل سره وخندل، ددوو مینو غونډې مو یو د بل په مخ دمینې لاسونه راښکل، شو خې مووکړه، یوله بله مو خوله واخستله او خوله مو ورکړه.
په اخرکښې مو د ورو په شان په ځنګلونو او کښتونوکښې د الاداد اوپټپټانې لوبه شروع کړه او یوله بله داسې پټ شوو چې تراوسه مو سره نه دي موندلي.

(هاینه)

پوهه

دپو هې قوت ته وزرونه مه پیداکوئ، بلکه څه سرپ ورپورې وتړئ.

(بیکن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرچا وځورولم

ځینو پخپل عشق وځورولم، ځینو په کینه زما زړه ازار کړ.
چا د عشق په زهرو زما ډوډی ولړله.
چا زما د شرابو په پیاله کښې دکینې زهر توی کړه.
مګرله هرچانه هغه چا ډیروځورولم چې نه یې راسره کینه پیداشوه او نه مینه.
(هاینه)

زما ترانې

زما ترانې ټولې په زهرو لړلې دي.
ولې به نه وي لړلي آیا تا زما دزندهګۍ په جام کښې زهر توی نه کړه؟
زما ترانې ټولې په زهرو لړې دي، ولې نه وي لړلې ایا زه پخپل زړه کښې په زر هاو ماران نه لرم؟
آیا له دغو ټولو مارانو نه علاوه ته زما په زړه کښې ځای نه لرې ای زما دلداره!
(هاینه)

د هوسونومرګ

زما هوسونه مړه شو مګر زه لا ژوند ی یم.
ما خپل زړه له خوږو او خوندورو رؤ یاؤ څخه وشکاوه او مړنشوم.
اوس ما ته بې له رنځ تیرولو او غم خوړلونه نور څه نه دي پاته.
زماغلی اوچوپ زړه د همیشه لپاره دامیدو له تودوالي محروم دی
زما د سرنوشت طوفانونو زما دژوند تر اوتازه ګل مړاوی کړ اوس زه یوازې له نا امیدۍ او افسر دهګۍ سره مخامخ یم او د نجات وروستۍ ګړی ته ګورم.
زه هغه وچه پاڼه یم چې منی اوخزان یې لیدلی مګر دا لا په لغړ ښاخ پاتې ده اود ساړه ژمي بادونه یې ریږدوي.
(پوشکین)

د شاعر حال

ترڅو چې د هنر رب النوع تازه طعمه ونه غواړي شاعرغلی او ارام دی.
دی هم د نورو غوندې په خوږو او بو پسې هڅه کوي او د وګړو په شان په ډیرو وړوکارونو باندې بوخت وي.
د ده اسماني سریدنه غلې وي او هیڅ غږ ترینه نه خیژي.
زړه یې له غم اورنځه فارغ وي او د ژوند له مبتذلو خوښیوسره یې تعلق وي.
لنډه داچې د جهان بې هنره خلکو غوندې عادي ژوند لري.
کله چې نا څا په د هنر رب النوع د شاعر په زړه کښې څه واچوی روح یې لکه ګربته چې له درانه خوبه پا څیږي ریږدي او له دغه احمقانه وخت تیرولو څخه خوابدی کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جهان له عادي شور او غوغا څخه تښتي او خپل سر د خلکو نا ځيزه بوتانو ته نه ټيټوي، بلکه په ډېر وقار او ټينګار له دغه عالمه کناره کيږي د ډکو سيندونو په موجونو او د ځنګلوپه شاعرانه زمزمو پسې روانيږي

" پوشکين"

شاعرته

شاعره! د خلکو په ستاينه مه غوليږه! ځکه چې دمدح او تحسين نغاره ژرغلې کيږي.
داحمقانو او بيشعوره خلکو خندا او وينا ته غوږ مه ږده!
تل غلى جدي او ټينګ اوسه!
ته پادشاه يې بايد د شاهانو غوندې په انزواکې ژوند وکړې.
ته خپله لاره مه پرېږده او هغه ځاى ته ولاړشه چې ستا ازاد طبيعت يې درښيي.
ته د خپلو هغو انديښنو او خيالاتو محصول چې په تا باندې ډېرقدر لري خلکو ته وړيا ورکړه او پخپله دغه بخشش له چانه څه مه غواړه!
اجر او مزدوري مه غواړه ځکه چې ستا مکافات يې له تانه بل څوک تا ته نشي درکولى.
ته پخپله د خپل ځان قاضي يې ځکه چې هيڅوك ستا په باب کښې تا غوندې سختګيرنه دی.
اى مشکل پسند هنر منده! آياته پخپل کارپخپله خوښ يې؟ ايا ستازړه خوشحاله دی؟ که دغسې وي نو بيا څه پروا ده که خلک له تاسره دښمني وکړي او تاته بدووايي.
پرېږده چې احمقان د هغه معبد په غولي کښې لاړې توکرى چې په محراب کښې يې ستا د نبوغ اور لمبې کوي. پرېږده چې دوى د خپلې بې عقلی په وجه ستا د ځلاند مشعل پايې ولړزوي.

(پوشکين)

ادب او محبت

پام يې نه و، ددې په ځاى چې په ډېر ادب راته تاسو ووايې په ډېره مينه يې راته وويل:
((ته)) په دغه وخت کښې د خوشحالی او خوشبختی خيا ل زما مضطرب ا وپريشانه روح ونمانځه او عاشقانه مچې يې ترې واخستله.
زه او س د هغې په مخکې ولاړيم او يوه شيبه ترينه سترګې نشم اړولی.
په خوله وايم اى ښکلې پيغلې (تاسو) څومره په ادب ياست مګرپه زړه کښې وايم: ته پرما باندې څومره ګرانه يې.

" پوشکين"

دحقيقت اظهار

که زه د حقيقت په اظهار کښې زيان ووينم پرو انشته خو چې حقيقت زما د چوپوالی په وجه زيان ونه وينی.

" مترلينګ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغمبر

دمعنی تنده او تلوسه راسره وه.
په چوپه اوغلی بیدیا کښې لالهانده ګرځېدم.
هغه پرښته چې شپږ وزرونه لري له پاسه راکوزه شوه او خپلې ګوتې یې چې له خوب اوخیاله سپکی وې زماسترګوته رانزدې کړې.
ما د وار خطا ګربتې غوندې خپلې سترګې پرانیستې.
د هغې لاس زما دغوږونو له څنګه تیرشو زماپه غوږونو کښې ناڅاپه یو مرموز اواز پیداشو.
همدغه وخت ما داسمان د زړه د تپیدو اواز واوریده.
د دریاب له موجونولاندې مې د بحري حیواناتو تګ راتګ ولیده.
دکورو په بوټوکښې مې د تاک څانګې اوپانې لیدې چې وده کوي او لوییږي.
پرښته زما شونډوته رانزدې شوه زما هغه ژبه یې رانه پریکړه چې کارېې نیش وهل و.
بیایې پخپلو لاسونو چې په وینولړلی وو یوه بله ژبه زما په خوله کښې کښیښوده.
زما په ځیګر یې تیره توره ومنډله زما رپیدونکی زړه یې راو ایست.
او د اور سوځوونکې لمبه یې زما په سینه کښې ننویستله.
زه دیوه مړي په شان غلی او بې حرکته دبیابان په شګوکښې پریوتم. دغه وخت مې ناڅاپه خدایي غږ ترغوږه شو چې ماته یې ویل:یا څیره ِ سترګې وغوړوه، د خدای فرمان ته غوږ ونیسه او د اجرا لپاره یې سمدلاسه روان شه له بیابانو نو او دریابونو نه تیرشه پخپلو اورینتو خبرو د ایمان اور د خلکو په زړوکښې بل کړه!

" پوشکین"

د نیکانو ارمان

د نیکانو لوی ارمان دادی چې دسړو جوړولو په کار کښې برخه ولري که څه هم ددوی کارېې پاته شي او څوک پرې پوه نشي.
" پوشکین"

قبر او ګل

قبرسره ګل ته ویل:
ای د عا شقانو ګله! هغه د اوښکو څاڅکي چې هره شپه د چرغړ او سحرله سترګوستا په ښکلې بڼه راتوئیږي ته پرې څه کوې؟
ګل وویل:
او ل راته ووایه ! هغه چې ته یې هروخت خپلې ګیډې ته ننباسې څه ورسره کوې؟
قبروویل:ګله ! زه له هرې اروا نه چې ماته یې سپاري پرښته جوړوم او اسمان ته یې لیږم.
ګل وویل: قبره! زه دغه اوښکې ورو ورو د عطرو اوعسلو په صورت تبدیلوم او خلکو ته یې ورکوم!

" هوګو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

افتخار

دا طلایی سکه چې د دنیا په بازار کښې د افتخار په نامه چلند لري هیڅ ګڼمه.
هو! زه ورته په کرکه ګورم او له پښو لاندې یې کوم.
هغه چې د خپل هنر مزدوري غواړي دټیټ فطر ت خاوند دی.
هغه چې ددغه بازار په سرو او سپینو پسې لیوا ل دی پرېږدئ چې دې بې ارزښه سکې ته لاس وغځوي.
داسکه هغه څوک اخلي چې ځان خرڅوي.
که ته غواړې چې دغه خلق وپېږې نوراشه دوی ټو ل ځانونه خرڅوي.
ته باید دو ئ ته یو مناسب قیمت وټاکې او خپله امیانی وشرنګوې.
که داسې ونه کړې نو د دوئ په تقوی اعتراف کوې.
ایاته نه پوهیږې چې دوئ ټول دتقوی خاوندان دي.
افتخار او تقوی تل اوږه په اوږه وړاندې ځي.
ترڅو چې دنیا شته خلق د تقوی بهاپه افتخار تا دیه کوي.
دافتخار دسکې اواز دی چې دنیا یې په پښو درولې ده.
ماپرېږدئ چې د جهان دپرهیز ګارانو په مقابل کښې بدمعامله او سم.
پرېږدئ چې زه دافتخار خاوندانو ته هیڅ ښکاره شم.
زه چې ځان د دغسې خلکو په مخکې وینم زړه مې له اندازې نه زیات دحقارت تمنا لري.
زه دغه طلایی سکه چې د جهان په بازار کښې رواج لري او دافتخار په نامه یادیږي هیڅ ګڼمه اوپه نفرت ورته ګورم.
زه او س دافتخار او تقوی غوندې ورو څیزونو په مخکې نه یم ولاړ.
زه دغه وخت له ډېرو لویو حقایقو سره مخامخ یم چې یا باید غلې اوچوپ پاته شم یا ډېرې لویې خبرې وکړم.
ای زما پوهې اوهوښیاری! راشه هغه څه ووایه چې د نوروپه فکرکښې نه راځي.
"نیچه"

څه غواړم؟

د ډېرو خلکو له پټ رازونو خبرشوم مګرله ځانه لاخبرنه یم.
زما سترګې ماته دومره نژدې دي چې مانشي لیدای.
زما زړه غواړي چې له ځانه څه قدر لرې شم او خپله څېره ووینم مګر دومره لرې نه لکه چې له غلیم نه لرې یم.
اوس زما ډېرنژدې دوستان هم له مانه ډېر لرې دي.
زه غواړم د دوست او دښمن ترمنځ یوه فاصله ولرم ترڅو چې هغه څه په ځان کښې ولیدی شم چې په ماکې شته.
اوس پوه شوئ! چې زما زړه څه غواړي؟
" نیچی"

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بډای فقر

لس کاله کیږي چې یو څاڅکی باران په ماباندې ونه وریده.
یوه سړه ورمه په ماونه لګیده د مینې او محبت پرخه زما دزړه په کښت پرینوته ځکه چې په دغه ځمکه هیڅکله باران نه وریږي.
زما پو هېږ! زه اوس تاته مخ اړوم او تاته اسره لرم چې په داسې وچکالۍ کښې ته و چتوب غوره نه کړې.
له تا نه هیله لرم چې زما لپاره روح خوښونکې ورمه ، زه خوشحالوونکې پرخه ، ژوند پالوونکې او ریاشې.
پخوا تردې ماوریځو ته ویل چې زما له کو هستا نه لرې شئ.
ماویل: ای تورو وریځو زما له مخې نه لرې شئ چې د رنا پلوشه په ماباندې ډیره پریوزي او مخه مې ښه رڼا وي.
اوس د هغو وریځوپه لاره کښې دامونه ږدم چې ګوندې یوه شیبه زما په سرباندې سیورې شي او زما خبرواخلي.
پخواله دینه په تریخ حقیقت پسې ګرځیدم اوس دتصادف څنو ته لاس غځـوم اوغواړم چې میلمه پالونکی شم ، خپله برخه او دخپل وچولي لیک له ځانه ونه شړم.
نن زرتشت له خپلې سختې نه لاس اخستی دی او لکه تود باد چې کنګل ویلي کوي خپل ملایمت څرګند وي.
تراوسه لاپخپل کوهستان کې انتظار کاږي مګر دغره له لوړې څوکې رابښکته شویدی.
له هغو کنګلونه چې تل ترتله ساړه او ترلي پاته کیږي یو قدم راتیټ شویدی ستومانه دی مګرخوشحاله معلومیږي.
غلی شه! چې حقیقت لکه تینګه وریځ زما په سرتیریږي دوریځې له زړه نه یوغیر مریي برق ځلیدونکی دی.
حقیقت ورو ورو له ډیرو لویو پته پایو او پلو څخه زماپه لوړې رابښکته کیږي.
راشه! راشه! ګرانه حقیقته.
چوپ شه! دا زما حقیقت دی چې په ځیرځیر او خواږه اضطراب راته ګوري او کتل یې لکه دستورو کتل جذاب اوشیطنت امیز معلومیږي ته به وایې چې زما د نیکمرغۍ راز یې پخپل حدس موندلی دی او پوه شویدی چې نن ولې دغره له لوړې څوکې رابښکته شوی یم ولې ملایم او ارام یم؟ ته به وایې چې له لیدو اوکتو یې یو ګلرنګه ښامار ما ته خوله وازه کړې ده.
غلی شه! چې زما حقیقت څه وایي:
افسوس دی ستا په حا ل ای زرتشته! ستا حا ل دهغه چاغوندې دی چې سو چه زریې خوړلې وي، اخر به ستا ګیډه ځیرې کړي او دغه زربه ترینه وباسي.
زرتشته! ته له اندازې نه زیات بډای ، له حده زیات د خلکو سترګې بریښوې او په زړونو کښې ځانته حسد پیداکوي.
زه د ستا د ځلیدونکې رڼاپه مخکی دریدای نشم او سیورې ته پناه ورم اوریږدم.
بډایه! څه ولاړشه! څه روانیږه ای زرتشته له خپل لمرنه لرې شه! ته غواړې چې له خپلې هغې رڼا نه چې له تاسره ډیره زیاته ده نورو ته په لېولپو څه ورکړې.
ته په دې نه پو هیږې چې هغه شی چې له تاسره په رښتیا زیات دی پخپله ته یې.
که غواړې چې چاته څه ورکړې له ځانه تیرشه خپل ځان ورکړه ای زرتشته!
ته وایې لس کاله کیږي چې یو څاڅکی باران په ماباندې نه دی وریدلی ، یوه سړه ورمه راباندې نه ده لګیدلې ، د مینې شبنم زماپه زړه نه دی پریوتی.
ته دا اسره لرې چې په مینه درته وګوري اوتاښه وګڼي.
ایاته نه پوهیږې چې ستا د خوشبختۍ پلوشو او حرارت شاوخوا ځمکه سوزولې ده؟ هغه زمکه چې له بارانه محرومه ده له عشقه هم څه برخه نه لري.
اوس ستا ، ستاینه څوک نه کوي ، بلکه ته د خپل دسترخوان دپوټو ټولوونکو ستاینه کوې.
زه تاپیژنم چې ډیر فقیربډای یې.
ستا ډیر شته تاپه عذابوي ، ته خپل ځان په ډیره ورکړه ستومانه کوې. خپلې ارامتیا ته نه ګورې ، له خپل ځان سره علاقه نه ښیې.
ستا باطن همیشه هماغه شان په شکنجه کښې دی لکه چې په یوانبارکښې له اندازې او ګنجایش نه زیات غنم واچـو ل شـي یاپه یـو زړه کښې له حده زیاته مینه پیداشي. ته خپل ځان قربانوې خو څوک ستا ، ستاینه نه کوي!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای بې پوهې هوښیاره! که غواړې چې په نوروګران شې باید ډیر فقیرشې.
دا خلک له هغه چاسره مینه کوي چې په زحمت کښې وي هغه چاته یوه مړۍ ډوډۍ ورکوي چې وږی وي.
ای زرتشه! که غواړې چې چاته څه ورکړې نو خپل ځان ورکړه او له ځانه تیرشه!
زما خبره واوره، زه ستا حقیقت یم!
" نیچه"

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هیرولی ښه سړی نه دی.
څو ک چې همیشه د بل دملامتۍ خاطره له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

له هرچانه لرې

رټل او رټل کیده یو هم ښه نه ګڼم او له دواړونه کرکه لرم.
د چا اطاعت نشم کولی اوله چانه اطاعت هم نه غواړم.
هغه چې له ځانه نه ویریږي بل هم نه ویروي.
په نورو باندې هماغه څوک حکومت کولی شي چې نورویروي.
زه به څنګه دغه کارته زړه ښه کړم چې د خپل ژوند په اداره هم نه یم خوښ.
زه غواړم چې د ځنګله یا د سیند حیواناتو غوندې یوه شیبه ځان هیرکړم چیرته یوازې کښینم.
له خپلو لرې اوږدو رؤیاو سره مشغول شم.
خپل ځان له ډیر لرې ځایه دلته راوبولم.
له ځانه زړه وشکوم اوبې له ځانه له بل چاسره څه مشغولا و نه لرم.
"نیچی"

د شاعر خوشبختي

دکلي رونق اوښتی دی، دخزان سیلۍ ټوله ښکلا له ځان سره وړیده، مګرشاعر د تیرو په یاد خپل غم سپکوي.
دی فکر کوي چې له داسې بدایعو نه یوه ښکلې تابلو جوړه کړې چې هیڅ خارجي وجودنه لري.
دی په رښتیا ډیر خوشبخت دی چې برباد شوی ښایست د خپل خیا ل په دام کښې نیولی اوساتلی شي.
" ایشندرف"

تسلي

دژوند پاڼه زیړه ده، اوس تا تورو خاوروته سپاري ای دخاورو اولاده!
مګر غم مه کوه! ستاله خاورو نه به یو داسې نیالګۍ زرغون شي چې هرکا ل به نوي ګلونه نیسي او هرپسرلی به ستا په یادو عطر افشاني کوي.
" روکرت"

(c) ketabton.com: The Digital Library

هابيل او قابيل

دقابيل نسله! ته ارام ويده شه! ښه خوره او ښه څکه، تل موړ او خوشحاله اوسه! ځکه چې ژوند تاته په ډيره مينه خاندي.
مګرته اى د هابيل نسله! ته ل عمرپه خوارى او بدبختۍ کښې غوټه اوسه او په زحمت مړشه!
دقابيل اولاده! ډير خوشحاله او سه ځکه چې اسمان تاته په ډيرښه نظرکتلى دى اوته يې خوښ کړى يې.
د هابيل اولاده! ته همدغسې په غمونو، زحمتونو اوسختيو کښې تل ترتله ژوند کوه!
دقابيل زوزاده! خانده اوخوشحاليږه ځکه چې ستا کښت ډيرښه راغلى اوستا رمې کا ل په کا ل زياتيږي.
مګرته اى دهابيل زوزاده ! همدغه شان په لوړه شپې سبا کوه اوفرياد کوه.
دقابيل بچيو! تاسې تودو نغريو ته نزدې کښېنئ او ځانونه تاوده کړئ مګر تاسې اى دهابيل بچيانو لکه ګيدړان په سمڅو او غارونو کښې له سړونه وريږدئ او وريږئ.
دقابيل نمسيو! تاسو معاشقه وکړئ! او څنګه چې ستاسو سره اوسپين زياتيږي خپل ټبر هم زيات کړئ او هرکا ل نوي اولادونه راوړئ.
مګر تاسو اى د هابيل نمسيانو خپله اشتها وسيځئ او له خپلې کمبلې نه هيڅکله پښې مه باسئ!
دقابيل ټبره! ته د ځنګلوونو د حشراتو غوندې تل خوره او غتيږه!
مګرته د هابيل ټبره! له خپلو اولادونو سره په لارو اوکو څوکښې سر ګردانه ګرځه!
اه دقابيل نسله ! که ته مړ هم شې ستاپه غوښو او هډوکو به ځمکه تياره شي اوکښت به يې ډيرښه راشي مګرته اى د هابيل نسله! په ژوند هم څه حاصل نه لرې او هيڅ لاس ته نه درځې.
مګرګوره! اى دقابيل نسله! سره له دغو ټو لوشيانو يو لوى شرم هم ستا په برخه رسيدلى دى هغه دا چې ستا په حکومت کښې ((پاله او کرکۍ دسرنيزې په مقابل کښې مغلوبه ده)).
ته! اى دهابيل نسله دا ځمکه پريږده او اسمان ته وخيژه ځکه چې ځمکه يې ستا لپاره نه ده پيداکړې.

" بودلر"

سخاوت

سخاوت دانه دى چې سړى چاته ډيرڅه ورکوي بلکه په ځاى ورکړه سخاوت دى.

"لاربروير"

بې اسرې

يتيم هلک وم، ددنيا له شتو نه مې دوه زيږې سترګې درلودې چې دزړه آرامتياپکې ليدل کيده.
زه په ډير اميد د لويو ښارونو خلکوته ورغلم مګردوئ ماته څه اعتنا و نه کړه ځکه چې دوى ته ډير زرنګ ښکاره نشوم.
شل کلن وم چې يوبېڅ اور زما په زړه کښې بل شو او يو نا څاپه راته ټولې ښځې ښکلې او ښايسته ښکاره شوې زه په ټولو مين شوم مګرپه دوئ کښې يوه هم په مامينه نه شوه او يوې ته هم زه ښکلې ښکاره نشوم، که څه هم ما وطن او پاد شاه نه درلود مګر بيا هم د جنګ ميدان ته ورغلم چې مړشم خو مرګ قبول نه کړم.
زه اوس نه پوهيږم چې دلته څه کار لرم او د څه لپاره يم؟ ماته دانه ده معلومه چې دنيا ته پخوا له وخته راغلى يم او که وخت رانه تيرشوى دى.

"ورلن "

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلك اوشاعر

يوه ورځ هغه لوی اوپراخه ميدان هغه لوړ او اوچت غره ته وويل:
ستا په وچولي کښې دژوند نخښه هيڅ نشته، ستا پرمخ باندې هميشه دسيليو او بادونو څپيړې لګيږي.
په همدغه وخت کښې د اولس خلکو شاعرته وويل: ستا سر وکارتل له خيا ل او انديښنو سره دی اوستا وجود هيڅ نه دی په کار.
سنګين غره په ځواب کښې و ويل:
زه يم چې ستاله سينې نه هراز بوټي راکاږم. دغرمې سوځوونکې تو دوخه پخپل ساړه دم باندې سړومه، د طوفاني وريځو مخه نيسم. پخپلو ګوتو د واورو بخري جوړوم اوذ خيزه کوم يې زماله سينې څخه داوبو لښتي روانيږي اوتاته دژوند پيغام دروړي.
شاعر هم خلکوته وويل: پريږدئ چې زه سر په زنګانه کښيږدم او فکروکړم ايا تاسو نه وينئ چې زما د زړه له چينې نه ډيرې خوږې او به راخوټيږي چې دبشر تنده ماتوي.
"ګويته"

انسان

هميشه ويريدل،. په هروخت کښې هيله او اسره لر ل، هرکله دپخوانيو خاطراتو يادونه، دايمي شکايتونه، مسلسله ناراضي، د دروغو په لذت پسې افسوس او ارمان، په حقيقت پسې هيڅکله نه ګرځيدل، خپل ځان له خپل اصلي قيمت نه کله زيات او کله کم ګڼل، يوازې په غم او محنت کښې ځان پيژندنه، او د ګوړپه غاړه دژوندپه ماهيت پوهيدل.
دا دی د انسان حقيقت يا لږ تر لږه زما مفهوم او معنی. سره له دغو ټولو خبرو زه پخپل ژوندکښې يو حقيقي افتخار لرم هغه دا چې ددروغو په شهرت پسې هيڅکله نه يم ګرځيدلی.
هيڅکله مې بې دعشق له درشله بل شي ته سرنه دی ټيټ کړی. زه عشق هميشه له ځانه لرې کړی او بيل کړی يم او د ښه نامه تنده يې په ماکې پيداکړيده مګر عشق او افتخار يوه هم تراوسه پورې بې دزړه له غمه نور څه نه دي راکړي.
" الفيري"

په انګلستان کې

دغم داستان بيانو ل او داسې ښوک لر ل چې په دغه داستان پوه شي اوخپل پټ غمونه په کښې ووينې دغمجن زړه لپاره ډيره ښه تسلي ده.
يوه وخت دغه تسلي زماپه برخه رسيدلې وه مګر کله چې ما دانګلستان په خاوره کښې قدم کيښوده. هغه وخت چې ماد دې ځای خلک وليدل چې ډيرو ټينګو او تورو و ريځو د دوئ له نظره شين اسمان پټ کړيدی نوزه له دغې تسلی نه محروم شوم دلته هيڅوک نشته چې دزړه په ژبه پوه شي.
اوه! دا ساړه خلک دايخ زړونه چې د خدای له نامه نه هم غافل پاته دي بې له طلاؤ څخه بل خدای نه پيژني او بې له پيسو نه بل شي ته په تقدس نه دي قايل.
کشکې زما دزړه اهونه دومره پورته لاړشي چې د الپ دکوهستان لمنوته ورسيږي ښايي چې هلته داسې خلک ومومي چې دعاشقانو د زړه په غمونو او رازو پو هيږي.
" الفيری "

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوبې

ای دفصلونو او کښتونو پالونکيه!
ای وفادار خدمتګاره! ته د ډيرلوی او ارام قوت ښکارندوی يې.
زه له تاسره ډيره مينه لرم ته په ماباندې ډيرګران يې.
له تاسره دصلح غوښتلو اوعزة النفس روح موجوده ده.
ته لکه يوه خاموشه مجسمه خپلې کروندې ته ګورې اوددې لپاره چې دفداکارۍ وظيفه ترسره کړې پخپله خوښه درانه جغ ته سرټيټوې.
ته دانسان په خدمت کښې دموقر فرمان بردار په ډول خپل عمر تيروې. هروخت چې هغه تاوهي او ژوبلوي دې ته ورته سرراګرځوې اوپه صبر او تحمل ورته غلی او ارام ګورې.
ته پوهيږې چې د جهان ودانول ستا وظيفه ده.
ته دانسان دتيرې په مقابل کښې څه نه وايې اوشکايت ستا عادت نه دی.
ته سرکشي او نافر ماني نه کوې مګر زه ستا د درد مند روح اواز او روم چې دبخار په ډول اسمان ته خيژي.
زه ستا د درد خفيفه ناله اورم چې داسماني سرود او د فداکارۍ دسرود په شان په دغه فضا کښې خپريږي.
ستا حقيقت په دغه شنه او غلې کښت کښې ځای لري.
زه تا په همدغه هنداره کښې وينم ای و فادار خدمتګاره!

"کاردوچې"

دټاګور نغمې

(۱)

هغه ماشوم چې ډيرې ښايسته شاهانه جامې اغوستې دي او د جواهرو قيمتي اميل يې په غاړه دی ډيرښکلی ښکاري مګره نورو ماشومانو غوندې معصومانه لوبې نشي کولی او هغه خوشحالي ده هيره کړې ده.
دی چې هرقدم اخلې دا ښايسته جامې يې په پښوکښې نښلي.
له ده سره تل دغه ډارملګری دی چې کالي يې په خاورو نشي ځکه له نورونه ليرې ليرې ګرځې اوبوازې معلوميږي.
دده حرکت ازاد نه دی اوله خاورونه ډيره ډډه کوي.
دماشوم مورې! دماشوم دغه راز پاک ساتل چې دغومره قيداو تکليف ورسره وي ماشوم ته زيان رسوي او له ډيرڅه يې محروموي.
همدغه شی دی نه پريږدي چې دژوند په صحنه او د انسانانو په ډله کښې داخل شي.

(۲)

چيرته چې زړونه له ډار او ويرې څخه په امن کښې دي او سرونه هرځای ته هسکيدلی شي.
چيرته چې علم اوفکر ازاد دی.
چيرته چې دغه لوی جهان په ورو ورو فکرونو نه کوچنی کيږي.
چيرته چې کلمات د حقيقت او راستۍ له کومې څخه راوزي
چيرته چې بې نتيجې کوښښونه لاس غځوي اومطلب ته رسيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته چې دکار اوعمل لاسونه نه دي ترلي.
هلته چې داستدلال دچینې رڼې اوبه دعنعناتو وچ ځنګله ته لاره نه لري.
هلته چې ذ هنونه او دماغونه نشو ونما کوي.
لویه خدایه! ته ماپه دغسې فردوس او ازاد جهان کښې له خو به روایښ کړه.

(۳)

لویه خدایه! زما مناجات دادی.
د افلاس نیلې زما د زړه نه وشکوه او لرې یې وغورځوه.
ماته توفیق راکړه چې خپلې خوښۍ اومصبیتونه په آسانۍ وزغملی شم.
توفیق راکړه چې غریب او بینوا له نظره ونه غورځوم، اود ډیر بې باکه قوت په مخکښې هم سر ټیټ نه کړم.
زه دا توان غواړم چې ددنیا له خسیسو شیانونه ځان وژغورم او خپل قوت خپله مینه ستا خوښې ته وسپارم.

(۴)

بس همدغو مره ارزو راته پریږده چې هر لورته تاپرې ولیدای شم.
په هر څه کښې تاووینم او بیله تانه بل چاته خپله مینه وړاندې نه کړم.
هو! زه همدغو مره ارزو غواړم چې یوازې له تاسر ه زما تعلق وساتي نور څه نه غواړم ایکې یوه زولانه غواړم چې ما ستا د رضا پابند کړي. او په دغه نیمګړي ژوند کښې زماسرو کارله تاسره وي.
دا زولانه دمینې او محبت زو لانه ده.
هغه چې له ماسره مینه لري غواړي چې له هرې خوانه زما مخه ځانته راوګرځوی.
ایا ستا محبت له ماسره دغه راز نه دی؟
ته پو هیږې چې ستا مینه له ماسره ډیر ه زیاته ده مګر بیا دې هم زه ازاد پرې ایښی یم.
زما دوستان ما ځکه یوازې نه پریږدي چې زه دوئ هیرنه کړم.
ډیرې ورځې وشوې مګر مایو ځل هم ته پخپلو سترګو و نه لیدې.
که څه هم ماستا نمانځه په ځای نکړه او پخپل زړه کښې مې تاته مناسب ځای جوړنه کړی شو مګر بیاهم ستا مینې ته انتظار لري.

شاعر او پرښته

شاعر: داسمان پرښتې! که زما دسترګو یوه اوښکه او زما د شونډو یوه بوسه ستا لپاره کافي وي زه دا دواړه له تانه نه دریغوم.
دا ددې لپاره چې که ته بیرته اسمان ته وخیژې چې زما دعشق یاد ګار درسره وي مګرله مانه دا امیدمه کوه چې زه د هیلې او اسرې لپاره یا د افتخار اوسعادت لپاره حتی چې درنځ اوغم لپاره کومه نغمه سازه کړم.
زه غواړم چې خپله ژبه غلې وساتم او د زړه خبرې واورم.
پرښته: شاعره! دا څه وایې؟ زه خو دخزان سیلۍ نه یم چې اوښکې خپله غذاو ګڼم اودغه دغم اولاد داوبو څاڅکی وبولم.
هغه بوسه چې ته یې ستایې له تانه نه غواړم ځکه چې د بوسې درکولو لپاره زه تاته راغلې یم او غواړم چې ستا دوجود له کښت نه بیحاصله ګیاه لرې کړم چې هغه دسستۍ او تنبلۍ بوټی دی او د زړه غم نه دی.
ستاغم یوازې په خدای پورې تعلق لري.
که ستا غم هرڅومره زیات وي ته د خپل زړه دغه مقدس زخم همدغسې پریږده. پټې او ملهم پرې هیڅکله مه ږده. ځکه چې دبشر دلو یوالي لپاره لوی لوی غمونه په کاردي اوبل هیڅ شی یې دغومره نشي لویولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعره! ته دا ګومان مه کوه چې دغم دښکلا ادارک ته خاموشي ضروروده ځکه چې له ټولو نه ښکلې نغمه هماغه ده چې ډېره نا امیدي په کښې وي.

دزړو شاعرانو جاویدانه اوازونه زما په یاد دي چې بوده او تنسته یې له اوښکو او اهونو څخه اوبدلې ده.

ماهیخور مرغه سترې اوستومانه دماښام په تیاره کښې خپل ځنګله او ځالې ته راشي او خپل بچي وږي ووینې چې دساحل له څنډې ورته رامنډې ووهي او خولې یې د طعمې لپاره وازې نیولې وي نو دی په یوه لویه تیره کښني اواسمان ته په ډیر حسرت ګوري.

دی پوهیږي چې بیهوده یې دبیحاصله ساحل او خاموش دریاب په سرباندې دطعمې لپاره پرواز کړی او هیڅ یې نه دي موندلي.

سره له دې بیاهم دی تش لاس نه دی راغلی او خپل خونین زړه ورسره شته چې خپلو بچیوته یې اخرینه طعمه کړي.

دامرغه غلی او ارام په ګټه پریوزي او خپل څیرې ځیګر خپلو وړو بچیانو ته وړاندې کوي په دغه وخت کښې یې له څنګه وینې بهیږي او دی دمینې په میومست په ځمکه پریوزي.

په دې فدا کارۍ کښې کله دتدریجي مرګ له شکنجې لاندې سترې شي او ویره ورته پیداشي چې دژوند اخرین رمق له لاسه ورنه کړي نو ځکه نیم ژواندی راپورته شي او خپل وزرونه وڅنډې په دغه وخت کښې چې دشپې وروستۍ شومه وي دوداع یو داسې مرګانی فریاد له زړه راو باسي چې دریایي مرغان له ساحله تښتې اوهغه مسافر چې دسیند په غاړه تیریږي له وحشته ریږدي او خدای ته ځان سپاري.

شاعره! ته په دې پوه شه چې دټولو حقیقي شاعرانو سرنوشت همدغه دی چې دماهیخور مرغه په شان دخپل زړه دوینو دسترخان خپور کړي او خلک په دغه دسترخان میلمانه او خوشحاله کړي.

کله چې شاعران له خاورو شوو اسرو، له رنځونو او غمونو، له عشق او نا امیدۍ نه حکایت کوي ددوی خبرې که هرڅومره ښکلې وي بیا هم له زړونو نه غم نه وړي.

د شاعر خبره لکه تیره توره داسې ده چې په هواکښې حرکت کوي او یوه ځلانده حلقه تشکیلوي مګرپه څوکه کښې یې همیشه دوینو څا څکي لیده شي.

"الفرد دوموسه "

غم اوخوشحالي

خوشحالي هغه غم دی چې پلو یې له مخه لرې شوی دی.

هغه چینه چې ستاسې خوښۍ او خوشحالۍ ترینه راخوټیږي په حقیقت کښې ستاسوله اوښکونه ډکه ده.

هر څومره چې دغم شوکارې ستاسو د وجود لوښۍ وګروي او ژور ځای په کښې جوړ کړي هغومره په کښې دخوشحالۍ لپاره ډیر ځای پیداکیږي.

ایاستاسو دغه کنډو ل چې له شرابونه ډک دی دکلا ل په داش کښې په اورباندې نه و ایښی؟

آیا دغه د دروی شپیلۍ چې په اوازیې ستاسې روح خوشحالیږي په تیره تیغ غوڅه شوې او جوړه شوې نه ده؟

کله چې پخپل زړه کښې خوشحالي وینئ که خپل زړه وګورئ دا به درته څرګنده شي چې هماغه څیز چې تاسو یې غمجن کړي یاست تاسې خوشحا له کړي.

کله چې ستاسو په زړه کښې غم پیداشي که پخپل زړه کښې سترګې وغړوئ په دې به پوه شئ چې د هماغه شي لپاره اوښکې تویوئ چې تاسې یې خوشحاله کړي یاست.

ځینې خوشحالي لویه ګڼې او غم وړوکې، ځینې غم لوی ګڼي او خوشحالۍ ته په کمه سترګه ګوري، زه وایم دواړه یوله بله بیل نه دي او دواړه یو ځای راځي کله یوله تاسوسره مخامخ کښیني هغه بل ستاسو په بستر کښې ویده وي.

تاسې لکه دترازو شاهین دغم او خوشحالۍ تر مینځ واقع یاست کله چې دتلې پلې تشې وي تاسو غلي یاست.

کله چې زرګر په تاسو باندې خپل زرتلي نو دغم یا خوشحالۍ پله درنیږي او سپکیږي.

" خلیل جبران"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پارلمان

پار لمان ددولت زړه دی او د حکومت مثا ل لري چې په ټولو غړو یې فرمان چلیږي.
که دماغ له کاره ولویږي سړی ژوند کولی شي لکه لیونیان او احمقان چې ژوندي دي. مګر که زړه کارو نه کړی شي ژوند ختمیږي.
" روسو"

ژوند

دامه وایه چې ژوند یو دایمي بزم دی ځکه چې دا خبره احمقان کوي.
داهم مه وایه چې ژوند تل ترتله مصیبت دی ځکه دا د بې زړه او ضعیفو خلکو خبره ده.
لکه چې د ونو شنې څانګې په پسرلي کښې له خوشحالۍ زیږدي خانده!
لکه چې دسیند موجونه په لویو ګټولګیري او فریاد کوي ژاړه!
د جهان ټو ل خوندونه وڅکه اوټو ل دردونه وزغمه بیاووایه هرڅه چې دي ډیر دي مګرله خوب او خیا ل سره شباهت لري.
" پادیامانتوپولس"

قوت اوجرئت

دسیند په اوبوکښې مخ پورته تګ قوت اوجرئت غواړي او داوبو له جریان سره موافق تګ مړه کبان هم کولی شي.
" اسما یلز"

تاریخ

هغه چاته لوی او واړه څه فرق نه لري چې هرڅه ده پیداکړي دي او دټولو خالق دی.
هرچیرته چې هغه شته هرڅه شته او هیڅ ځای نشته چې هغه په کښې نشته.
زه له دومره کوچنیتوب سره چې هیڅ نه یم هرڅه یمه.
ځکه چې د ځمکې، دستورو او د شمسي کا ل اولادیم.
زه له هغې خاورې پیدایم چې دقیصر لاس، دافلاطون ماغزه، دمسیح زړه او د شکسپیر نبوغ یې په ذراتو کښې ګډ دی.
" امرسن"

لوړه پایه

په دغه جهان کښې د هرچا د لوړیدو لپاره یوه پله او پایه په کار ده چې هغه درد او الم دی.
" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبختي

بدبختي ده چې عقل اوپوهه تربیه کوي.

" هوګو"

عقل

که غواړې چې دعقل په زیان او ضرر پوه شې دا ومنې چې عقل هغه قوتونه په سړي کښې وژني چې ژوند پرې ولاړ دی.

ژوندون په عقل او اراده ولاړ دی.

غوښتنه او اراده د هر پیشرفت اصل او اساس دی.

څومره چې عقل زیاتیږي هغومره اراده ضعیفه کیږي.

که انسان په هرڅه پوه شي یقین وکړه چې بیا به هیڅ نه غواړي او هیڅ ارزو به ورسره نه وي یعنې اراده به نه لري.

عمل له ارادې څخه پیداکیږي او اراده له ارزو څخه.

دا دواړه له هغه شي سره نه یوځای کیږي چې دحکیمانو او فیلسوفانو په برخه رسیدلي دي یعنې تردد اوتامل.

زه ډیرې پوهې له ژوند څخه عاجز کړی یم.

ناپلیون، سزار او ددوئ امثا ل هغه کسان نه وو چې ډیرفکر کوي ځکه یې هغه څه وکړی شو چې زړه یې غوښتل.

" اناتول فرانس "

ترقي او تکامل

زه په دې عقیده یم چې د بشرتکامل به ډیر ځنډ انجام مومي.

ددنیا سیر ډیر بطي دی د بشر نبوغ په تقلید کښې دی دابتکار خونده یې نشته.

لکه چې په فزیک کښې دثقل قانون مو جود دی چې زموږ تعلق د ځمکې له زړې کړې سره ساتي په روان شناسۍ کښې هم دغه قانون وجود لري او زموږ د لچسپي له زاړه جهان سره ټینګوي.

ګویټې هم ویلي دي چې خلق لا داصلي ګناه د اتمی برخي په اختراع نه دي بریالي شوي.

" اناتو ل فرانس "

دژوند ضروري شرط

ناپوهي یوازې دنیکبختۍ لازمي شرط نه دی، دژوند ضروري شرط هم دی.

که موږ په هر څه پوه شو یوساعت هم دژوند تحمل نشو کولی.

هغه احساسات چې ژوند موږ ته ښه ښکاره کوي یا ژوند راته د تحمل وړښیي له دروغو څخه زیږي او په مو هوماتو باندې تغذیه کیږي.

" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم او اخلاق

له علم څخه ديوې اخلاقي نتيجې اميد لر ل ډيره لويه اشتباه ده.
درې سوه کاله پخوا خلک په دې عقيده وو، چې ځمکه دخلقت او پيداکيدو مرکز دی. او نن موږ پوهيږي چې د لمريو ه منجمده ټوټه ده.
اوس پوهيږو چې دستورو په سطحه کښې څه ګازونه سوځي.
په دی هم پوه شوي يو چې دغه جهان چې موږ په کښې د ګرد اوغبار يوې ذرې غوندي يو تل دجوړولو او ورانو لوپه حا ل کښې دی.
موږ ته دامعلومه شوه چې پرله پسې ځينې ستوري پيداکيږي او ځينې له مينځه ځي. مګر دغو خارق العاده اکتشافاتو زموږپه اخلاقو کښې څه تغيير رانووست.
ايا نن مينديې له خپلو بچيانو سره له پخوانه زياته مينه لري؟
يا دغه مينه له پخوانه کمه شوې ده؟ ايا اوس دښکلاپه احساس کښې له پخوا نه څه زيادت يانقصان راغلی دی؟
ايا نن د زړورو قهرمانو په زړه کښې له پخوا نه څه فرق ليدل کيږي؟
ځمکه لويه وي او که کوچنۍ وي د بشر په حا ل کښې څه تغير نه راولي، زمکه لويه ده په دې شرط چې غم او رنځ په کښې وي او عشق موجود وي.
غم اوعشق دغير فاني ښکلا جاويداني مرکزونه دي.
غم داسې نعمت دی چې قيمت نه لري.
هغه ښيګنې چې په ځان کښې وينو او هغه څه چې ژوند زموږ په نظرکښې ښه ښکاره کوي د همدې لوی نعمت اغيزه ده.
زمونږ ترحم، شجاعت شهامت، او نورټو ل فضايل اوملکات دهمدغه شي مرهون دي.
اخلاق طبيعتاًپه احساساتو باندې تکيه لري اوبس.
" انا تول افرانس "

فکراو احساسات

تاسې واياست چې دټولو مصيبتونو اوبد بختيو علت زموږ فکردی، که غواړئ چې دفکر په نحوست قايل شئ بايد په قدرت او عظمت کښې يې ډيره مبالغه وکړئ مګرپه دې خبره بايد پوه شئ چې فکر په احساساتو اوغرايزو باندې ډيرلږ تسلط لري.
هغه خلک چې د فکر له تاثير لاندې ډيرزيات راغلي دي هغوئ هم د نوروپه شان متکبر شهواني اوبخيلان دي.
چيرته چې تمدن ډير وړاندې تللی هلته هم هغه کارونه ډيرلږدي چې په فلسفي اصولو اجرا کيږي.
موږ دغرايزو او احساساتو په مقابل کښې دومره ضعيت او ذليل يو چې زه هيڅکله يو داسې شعوري حالت ته نشم قايليدلی چې له طبيعي حالت سره مخالف وي.
" اناتول فرانس "

تمسخراو ترحم

هرڅومره چې د انسان په ژوندانه کښې ډيرفکر کوم هغو مره راسره داعقيده ټينګيږي چې بايد د بنيادم داعمالو شاهد او قاضي تمسخر او ترحم وي.
دادوه ښه مشاوران يوپخپله خندا ژوند زموږپه نظرکښې محبوب کوي او بل پخپله ژړا ژوند راته مقدس ښکاره کوي.
هغه تمسخر چې زه يې لرم بې رحمه نه دی، په عشق اوښکلا باندې ملنډې نه وهي، بلکه ډيرملايم او نيکو کاردی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ده په خندا قهر سړيري او مورته دابنيي چې بايد د اشرارو او احمقانو په مقابل کښې له تمسخر نه کارواخلو.
که دا حس له موږ سره نه وي نو زموږ په زړه کښې هرګوره نفرت پيداکيږي.
" اناتول فرانس "

دخلکو انتظار

خلک هر وخت په اجتماعي چاروکښې ډيرو لويو تغير اتوته انتظار لري.
دا هغه دايمي اشتباه ده چې دغيب ويلو له روح نه يې نشات کړی دی.
زه دا منم چې ژوند په رښتيا بې ثباته دی او ژوندي شيان تل تغييرکوي مګر داتغيير محسوس نه دی.
د دنيا هره ترقي ډيره ځنډنۍ او منظمه ده.
نا څاپي اوسريع تغييرات هيڅکله نه دي پيداشوي اونشي پيداکيدای. ټو ل اقتصادي تحولات دطبيعي قواؤ په رحيمانه ځنډ انجام مومي.
دا خبره زموږ له احساساتو سره مخالفه وي او که موافقه مګر يو منلی حقيقت دی چې هرڅه هماغه شان دي چې پخوا و.
زموږ اجتماعي وضع د هماغه اوضاعو او کيفاتو نتيجه ده چې دمخه موجود و لکه چې علت اوسبب هغو ا حوالو ته ويل کيږي چې وروسته تردې به موجودشي.
دا تسلسل ترډير ه وخته ديوه حا ل ثبات ساتي اوپه ژوندکښې نظم او ارامتيا پيداکوي.
دا خبره رښتيا ده چې دغه حا ل نه هغه ارواګانې خوشالوي چې دنورو شيانو ډيره تنده ورسره ده او نه په هغو زړونوکښې خوښي اچوي چې شفقت په کښې نشته. مګر د جهان نظم همدغه تقاضا لري او موږ بايد تن ورته کښيږدو.
موږ بايد پخپل زړه کښې يو څه حرارت او له ځان سره څه اشتباهات ولرو مګر آني او عجيب وغريب موفقيتونه ونه غواړو او دمعجزې انتظارونه لرو.
" انا تول فرانس "

خطرناك

موږ ته هغه کسان خطرناک ښکاري چې روحيه يې زموږ له روحيې نه مخالفه وي.
هغه چې زموږ خويونه په کښې نشته موږ ورته بد اخلاقه وايو.
څوک چې زموږپه اشتبا هاتو مبتلا نه وي موږ ته شکاک معلوميږي او دا فکر نه کوو چې هغوئ به په نورو شبهاتو مبتلا وي.
" انا تول فرانس "

د ژوندانه مخ او څټ

ژوند لکه دزربفتو توکی مخ او څټ لري. هغه ښکلا چې په مخ کښې شته په څټ کښې نشته. مګر دټوټې اوبدانه(بافت) له مخ نه په څټ کښې ښه ليدل کيږي.
" شوپنهاور"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليونتوب او حماقت

زه باورلرم چې بشر په هر وخت اوپه هر ځای کښې د خپل مصرف لپاره دجنون او حماقت کافي ذخيره لري.
دا سرمايه هرڅنګه چې وي بې حاصله نه ده.
کله چې ګورم چې يوه پخوانۍ اشتباه ورکه شوه بې له دينه چې په دغه کار خوشحاله شم دبلې اشتباه په باب کښې فکر کوم چې دزړې اشتباه ځای نيسي.
زه په ډير تشويش له ځانه پوښتنه کوم چې ايا دغه نوې اشتباه به له زړې نه ډيره خطرناک نه وي؟ که ښه فکر وکړو زاړه خرافات له نورونه لږ زيان لري ځکه چې هغه د زمانې په مرور صيقل شوي دي او ضرر يې کم شوی دی.
" انا تول فرانس "

په ځان باور

هر څوک چې په ځان باندې اطمينان اوباور لري خلک د هغه ملګري کيږي. په ځان باور يو داسې صفت دی چې د هرچاخوښيږي.
خلک له قطعي اويقيني مطالبو سره مينه لري نه له دلايلو سره. دليل اوبرهان د وګړو انديښنه او پريشاني زياتوي.
اوس ساده ګې خوښوي او په ساده خبرو پوهيږي.
خلکو ته بايد څنګه او څه راز و نه وايو بلکه هو يا نه ورته ووايو اوبس.
" انا تول فرانس "

تعصب

تعصب او عدم اغماض په هرعصر کښې شته.
هرڅه چې زموږ خوښ وي زموږ په نظرکښې لورمعلوميږي او نمانځه يې کوو.
که څوک موږ ته زموږ د بتانو عيب ښکاره کړي خو ابدی کيږو.
خلک په مشکله ديته حاضريږي چې دخپلو عقايدو په منشا اومنبع کښې لږ غوندې ايراد قبو ل کړي.
که چا پخپلو اصولو او معتقداتوکښې غوراو فکرکولی هيڅکله به نه وو معتقد شوي.
" انا تول فرانس "

ځان وپيژنه

دا خبره چې ځان وپيژنه ديوناني فلسفې له حماقتونو څخه يو لوی حماقت دی. موږ به هيڅکله نه ځان وپيژنو او نه نور.
ټو ل مشکلات په همدغه ځای کښې دي اوپه همدغې موضوع پورې ارتباط لري.
ددنيا جوړو ل دومره ګران کارنه دی لکه پيژندل يې چې ګران کاردی.
ښايي چې بشري نبوغ يوه ورځ يو نوی دنيا جوړه کړی شي مګر دا تو فيق به هيڅکله ونه مومي چې پرې پوه هم شي.
دبشر په پوهه او نبوغ باندې دا ډيره لويه تعدي ده چې د حقيقت په لټون کښې په کار ولويږي. څه شی چې له پوهې نه په کښې استفاده کيږي د اشياؤ لږ غوندې حقيقت پيژندل او ترينه خوند اخستل دي.
" انا تول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخصیت

موږ غواړو چې خپل شخصیت له ځان سره هغه بل جهان ته هم یوسو له موږسره دا عقیده مو جوده ده چې که څوک ځان هلته ونه پیژني هرسعادت چې د ده په برخه وي په ده پورې به څه ربط نه لري، بلکه دبل چا ما ل به وي.
له دینه غافل یو چې زموږ شخصیت دلته په دغه جهان کښې هم محفوظ نه دی او په ژوندانه کښې څو څو ځله یو راز اوبل راز کیږي.
زه چې اوس له اتیا کالونه اوښتی یم له هغه شل کلن، (موریس میترلینګ) سره هیڅ شباهت نه لرم بلکه هغه هیڅ نه پیژنم.
همدارنګه له هغه لس کلن هلک سره هم مشابه نه یم چې یوه شیبه هم په ځای نه و ناست او تل په لوبه مشغول و.
ما ته اوس هغه پردی اوبیګانه معلومیږي.
هرکله چې په دې نړۍ کښې زموږ شخصیت بدلیږي نو بیاولې دا انتظار لرو چې هغه بل جهان ته به یې له ځان سره ورو.
" مترلینګ"

بقاء

پسونه دطبیعت دسختیو په مقابل کښې مقاومت نشي کولی. که انسان دغه نوع د خپل خوراک لپاره نه وای ساتلی اوس به یې نسل ورک ؤ. مګر اوس چې دغه حیوان په دنیاکښې ژوندی پاته دی څه سعادت یې په برخه نه دی ځکه چې دوژلو او خوړلو لپاره یې ساتلی دی.
هرحیوان او هر یوبوټې چې دلته وینئ، سرنوشت یې همدغه دی. کانې او معدنیات هم دغه رازدي مګر زموږ عمر دومره نه دی چې د دوئ تغیر ووینو او په بدبختۍ یې پوه شو.
" مترلینګ"

کب

هغه کب چې یوازې ژوند کوي او هغه کبان چې په یوه ځای کښې ګډ ژوند کوي په یو ه اندازه پوهه لري مګر سره له دې ډیر کبان شته چې یوازې یوازې نه اوسیږي.
موږ نه پوهیږو چې ددوئ د اجتماع سبب څه شی دی؟
ښایي چې دوئ به د ځینو ځناورو او بلاګانو له ډاره او د ځان ساتلو لپاره یو ځای شوي وي مګر همدغه ګډ ژوند او یو ځای اوسیدل ددې سبب وګرځیده چې انسان یې ژر ښکار کړي.
" مترلینګ"

هغه چې دنیاته رانغله

په ملیاردونو نطفې ضایع کیږي او په دې باب کښې تاسې ډیرافراط کوئ.
ستاسو ښځې ډیرې لږې نطفې قبلوي چې هغه په انسانانو بدلیږي. هغه نطفې چې ضایع کیږي او څه ترینه نه جوړیږي ستاسو دخوابدۍ اوخپګان موجب نه ګرځي.
تاسو ته معلومه ده چې دغه په سلهاؤ زرو ملیاردونو نطفې چې په هره پیړۍ یا نیمه پیړۍ کښې له دې جهانه ځي او هیڅ ترینه نه جوړیږي دانسانیت توان په کښې شته او بالقوه انسانان ورته ویلی شو. مګر دوئ ته هغه چانس نه پیداکیږي چې موږ غوندې انسانان شي. لکه چې موږ ته هغه چانس په لاس نه راځي چې دمشترۍ کره رانه جوړه شي او هغومره عمرو لرو.
آیادغه بالقوه انسانان د فکري ا ومعنوي ژوند خاوندان وو او که نه؟ که نه وو نو څنګه ورته بالقوه انسانان ویلی شو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

او س چې دوئ مړه شو او موږ غوندې نشو آیا د دنیا په اوضاعو کښې څه تغیر راغی؟ ایا ددوئ ځای تش پاته شو او هغه کارچې باید دوئ سرته رسولی وای سرته ونه رسیده؟

" مترلینګ"

څنګه به یو؟

موږ غواړو چې په هغه بل عالم کښې هم خپل ځان وپیژنو او پوه شو چې ته ((اسمیت)) یې اوزه ((موریس)) یم مګر دانه ده معلومه چې هلته به خپل کوم شخصیت غوره کوو؟

آیاته به داغواړې چې دغه اوسنی شخصیت درسره وي که دزلمیتوب یا دکوچنیتوب ددورې شخصیت.

موږ ته دا هم نه ده معلومه چې زموږ دبدو کارونو سزابه زموږ کوم شخصیتویني؟ هغه به دغه موریس وي چې اوس له اتیا کالو نه اوښتی دی که هغه شل کلن موریس به وي چې بېل شخصیت یې درلود.

په رښتیا چې موږ تراوسه نه یو پوه شوي چې په څه صورت به د خدای حضورته وړاندې کیږو، سپین ږیرې به یو که ځوانان اوکه ماشومان؟

" مترلینګ"

ستاسو فکر

ستاسې فکر چې هر څه وي تاسو هماغه یاست.

هیڅ امکان نه لري چې څوک له خپل فکره لوی شي یا د خپل فکرله حدودو څخه تجاوز وکړي.

" مترلینګ"

که طبابت ترقي وکړي

ښایي چې یوه ورځ طبابت دومره ترقي وکړي چې طبیبان دسړی زړه، سږي او نور زاړه له کاره وتلي شیان بدل کړي او دسر په کوپړی کښې هم نورماغزه واچوي.

هرکله چې زاړه ماغزه بد ل شي نو طبعاً دغه حافظه هم نه پاته کیږي چې دتیر ژوند پوهه او معلومات،کینه اومینه یانور خاطرات په کښې ساتلي دي. چې دا حافظه لاړه شي هغه شخصیت هم درومي چې له دغې حافظې سره ټینګ تعلق لري.

په دغه صورت کښې بیا څوک خپل ځان نشي پیژندلی او په دې نه پو هیږي چې زه څوک یم؟ یعنې دده او دیوه مړي ترمنځ به څه فرق نه وي مګر ځیره او تنه به یې په کو څو اوبازاروکښې حرکت کوي.

دازیان چې دمغزو له بدلون څخه سړي ته رسیږي دمړګ او مړینې له زیانه کم نه دی. دغه جسد چې وروسته تردې دلته اوهلته ګرځي هغه پخوانی سړی نه دی بل څوک دی. هرتندر چې په ده پریوزي په هغه پخواني شخص پورې څه تعلق نه لري بلکه په یوه بل نا اشناسړي پورې ربط پیداکوي.

" مترلینګ"

څه غواړئ؟

که پاک خدای له تاسو نه پوښتنه وکړي چې څه غواړئ؟

تاسو به په ځواب کښې څه ووایاست؟

آیا داسې ژوند به وغواړئ چې تل ترتله وي او هیڅ زړښت او هیڅ راز بدبختي هیڅ تغیر په کښې نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغسې ژوند خوعیناً د هغه غټ کانې حا ل ته ورته دی چې په ملیونو کاله په یوه ځای پروت وي اوهیڅ تغیر اوتحول په کښې نه راځي.

زه یقین لرم چې که تاسې د جاویداني عمرپه حقیقت پوه شئ . هیڅکله به یې له خدایه ونه غواړئ.

جاویداني سعادت هم د جاویداني عمرپه شان دی په بل عبارت جاویداني بدبختي ده.

" مترلینګ"

پوه اوناپوه

دا چې پوه او نا پوه یو دبل په ژبه نه پوهیږي سبب یې دادی چې پوه په هغه شي بدلیږي چې دی پرې پوه شوی دی.

دی هغه څه نا پوه ته نشي ویلی چې دده په زړه کښې ځای لري.

که تاسې یوه ورځ د جهان په اسرارو پوه شئ پخپله به هماغه اسرار شئ اوماته به د خپل زړه خبرې نشئ کولئ!

" مترلینګ"

لیونی

ماته وایې ته هم لیونی شوی یې لکه ځینې فیلسوفان چې په اخرعمر کښې لیونیان کیږي او چټیات وایي.

ښایې چې زه لیونتوب قبو ل کړم ځکه چې تراوسه پورې لا د لیونتوب او هوښیاری ترمینځ عقلاني تفاوت نه دی موجود مګرتاسو چې هوښیاران یاست فکر وکړئ چې څه وایئ؟

" مترلینګ"

مرګ

که مرګ په دنیا کښې نه وای هیچابه دژوندانه درانه بارته غاړه نه وای ایښی همدغه دمرګ ویره دده چې موږ ژوند کوو او د دغه دار په وجه تر زړښته پورې د ژوندانه پیتی په اوږو وړو.

" مترلینګ"

روح

که له مانه پوښتنه وکړئ چې روح څه شی د.ی؟

زه تاسو ته څواب نشم ویلی.مګرله تاسونه به پوښتنه وکړم چې جسم څه شی دی؟ هر کله که موږ جسم یا ماده وپیژنو دروح په پیژندلو به هم بریالي شو مګر اوس چې یو هم نه پیژنو بایدپه دې باندې ځان خوشحاله کړو چې روح د جسم حرکت دی او جسم دروح شکل اوصورت دی.

" مترلینګ"

افلاطون

که د یونان افلاطون څه دپاسه دوه زره کاله پس موږ ته راشي موږ به کومه موضوع ده ته وړاندی کړو چې دده دتوجه ووړ او دی څه قدرته حیران کړي؟

په اخلاقي، اجتماعي اوسیاسي لحاظ که موږ مریتوب لغوه کړی دی خو ځو ډوله بل راز غلامې پیداشویده چې هغه ځای یې ډک کړیدی موږ کوم نوی شی نه لرو چې هغه ته یې وړاندی کړو.

زموږ سیاسي، اجتماعي او اخلاقي دروغ د هغه لپاره کوم نوی مضمون نه دی او اوسنی سلوک هغه ته څه نویتوب نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په فزيک، شيمی، ژوند پيژندنه، طبات او جراحۍ کښې چې څه کشفيات شوي دي په اول کښې به دی په تعجب کښې واچوي مګر ددې لامله چې هغه ډير موشګاف او ځير کيدونکی دی ډير ژر به پوه شي چې زموږ کشفياتو دروح لپاره کومه نوې غذانه ده پيداکړې او د اسرارو له مخې پرده نه ده پورته شوې.

څه شی چې د هغه پوره توجه ځان ته راګرځولی شي هغه بې سيمه موجونه دي چې په يوه شيبه کښې هر ځای ته غږ رسوي، ممکنه ده چې دغه شی د ده ارتباط له هغو اسرارو سره پيدا کړي چې په مبهم ډول يې پخپلو کتابونوکښې ورته اشاره کړيده.

په هر حا ل کوم دتوجه وړشی چې په دوه زره کالوکښې موږ کشف کړيدی همدغه دی چې دعلت په ادراک يې لا نه يو موفق شوي او دانه ده معلومه چې دوه زره کاله وروسته به دتوجه وړ څه شی کشف کړو.

" مترلينک"

زموږ پوهه

موږ د فولادو په يوه ترلې خونه کښې ژوند کوو چې دوه وړوکي سوري لري او بس. له يوه سوري نه لږ غوندې رڼا راځي او له بل نه لږ غوندې او از رانوزي. موږله همدغو دوو سوريو څخه د جهان او ضاع معلوموو او همدغه وجه ده چې بې له رڼا او بې له غږه په نور څه نه پوهيږو.

" مترلينک"

بدې خبرې

بدې او ناوړه خبرې چې زيان او ضررلري ډيرې ژر خپر يږي ښې او حسا يې خبرې چې فايده په کښې وي ژرنه خپريږي.

هو! بدې او ناکاره خبرې لکه تلونکې اوخپرونکې ناروغي له يوه نه بل اوله بل نه بل ته ځي.

ښې خبرې لکه صحت او روغتيا له يوه نه بل ته نه درومي.

" مترلينک"

انساني سلوك

انسان بايد هغه مينه چې له نورو سره يې کوي له ډير لوړ ځايه واخلي اوپه ډير لوړ همت له نوروسره وچليږي.

ترڅو چې ممکنه ده چې خلکو ته دعشق په نظرو ګوري نه ښايي چې د خپل ترحم او شفقت سيوری په چا باندې وغورځوي.

تر څو چې دعدالت له مخې چاته څه ورکولی شي نه ښايي چې د احسان له مخې چاته څه وبخښي.

ترڅو چې د چا احترام کولی شي نه ښايي چې د هغه دلجويي ا و دلداري وکړي.

" مترلينک"

انساني کمال

هغه لوی کما ل چې دتحو ل او تکامل په لاره کښې د ژونديو شيانو په برخه رسيدلی دی قلبي عواطف دي چې په انسان کښې ليد ه شي. که څوک غواړي چې له حيواناتو نه لري وي بايد دغه عوطف چې رحم، مروت، کرم، شجاعت او نوعه پرستي ده په ځان کښې ورورزي.

" داروين"

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فکر روزنه

څه شی دی چې په بشرکښې ژورفکرونه روزي؟
علم او پوهه نه ده، کارنه دی، دعواطفو او احساساتو هیجان هم نه دی یوازې رنځ اومشقت دی چې دانسان په فکر کښې ژوروالی پیداکوي او ښايي چې د همدې له امله په دنیاکښې غمونه او رنځونه ډېر شوي وي.
" هیز"

ښکلیتوب

کله چې ښکلیتوب د دعوی لپاره راولاړ شي دهر ناطق ژبه کلي کیږي.
" شکسپیر"

ښایست

ښایست هغه میلمه دی چې په هر کورکښې قدر او عزت لري.
" ګوټه"

سیاست مدار

که یو سیاستمدار جنایت وکړي ښايې چې عفوه شي مګر که د خبط مرتکب شي نو دعفوې وړنه دی.
" بیسمارک"

غولول

ټول تریوه وخته غولیږي ځینې د همیشه لپاره هم غولولی شئ مګر ټول د همیشه لپاره نه غولیږي.
" ابراهام لینکلن"

فکرپه شعر کښې

فکر باید په شعر کښې داسې پټ وي لکه غذايي خاصیت چې په میوه کښې پټ دی. میوه هم غذا ده مګر لذیذه چې د خوړلو په وخت کښې بې له لذته د بل شي احساس نه کوو. خوبدن ترینه غذايې ماده اخلي او دغه غیر محسوسه غذاپه لذت کښې پټه ده
" پل والري"

بدبختي اوشعر

دبدې ورځې خاوندان د مصیبت اوناکامي په وخت کښې شعرته مخه کوي او څه چې دوئ له رنځ اوغم نه زده کړی وي په اشعارو کښې یې نوروته وړاندې کوي.
" شللی"

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق او سعادت

هغه څوک ډیر نیکبخت دی چې خدای ورته داسې زړه ورکړی دی چې دعشق او سوزو ګداز لایق دی.
چا چې دعالم او ضاع او د انسان زړه دعشق په دوه مخیزه هنداره کښې نه دی لیدلی هغه هیڅ حقیقت نه دی لیدلی او په هیڅ نه دی پوه شوی.
" هوګو"

پوهه او عشق

پوهه دعقل په غیر کښې پرورش نه مومي بلکه دعشق په لمن کښې وده کوي د پوهې نیالګی باید دعشق په ګلدان کښې وکرل شي او د احساساتو په او بو ابیاری شي.

" مترلینګ"

ښوونځی

دعلم او پوهې هرښوونځی چې پرانیستل کیږي دزندان دروازه تړل کیږي.
" هوګو"

دفکر پانګه

دفکراو پو هې ټوله پانګه باید یوه روحي او اخلاقي عظمت ته تسلیم شي.
" مترلینګ"

معرفت

معرفت هغه شی دی چې وروسته د هر څه له لوستلو او د هر څه له هیرولو نه په دماغ کښې پاته کیږي.
" ادواردهریو"

علم او علما

علم له خطا څخه خلاص دی مګرعلما تل په خطا کښې وي.
" اناتول فرانس "

ځان ښودل

یا ځان هغسې وښیه چې یې یا هغه شان اوسه چې ځان ښیې!
((بایزید بسطامی))

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښه کار علت

که زمونږ د ښوکارونو علت اوسبب څرګندشي ډیرکسان به پخپلو ښوکارو نو خړ اوخجل شي.

«ریواردل»

تاج او قلم

تر څو چه دادب قلم زما په لاس کښي دی هیڅکله به ونه وایم چې ولې مې شاهي تاج په سرباندي نشته.

" ولتر"

مطبوعات او تاریخ

مطبوعات د اوسني تاریخ اساس او بنیاد دی. مونږ باید خپل تاریخ مشوش نه کړو. څوک چې دمطبوعاتو ازادي محدودوي دوطن اوملت تاریخ ته زیان رسوي.

" پوانکاره"

حکومت او روزنامه

که له مانه پوښتنه وکړئ چې په وطن کښي بې روزنامې حکومت وي که بې حکومته روزنامه؟ زه به هر ګوره دوهمه خبره غوره کړم

" جفرسن"

دځان سعادت

که یوازې خپل سعادت وغواړو څه ګرانه خبره نه ده مګر مونږ غواړو چې له نورونه زیات مسعود شو او دا کار ډیرمشکل دی ځکه چې نور هغومره مسعو د نه دي لکه چې مونږ یې تصور کوو.

" نتسکوی"

ځان مسعود ګڼل

یوازې داکافي نه دی چې دسعادت خاوندان شو بلکه په دې پوهیدل په کاردی چې مونږ د سعادت خاوندان یو.

" مترلینګ "

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجبار او اختيار

څومره چې دوجود مرتبه او درجه لوړيږي هغومره اجبار کميږي او اختيار زياتيږي. همدغه سبب دی چې د کاڼي مجبوريت له بوټي اونيالګی نه زيات دی او حيوانات له نباتاتو نه هم زيات اختيار لري. انسان بيا له حيوان څخه هم پورته دی او ډير اختيار لري.

"بوترو"

عقل اوزړه

عقل دزړه په خوښه کارکوي او زړه ته ګوري. هغه څه چې زړه يې نه غواړی عقل په کښې لاره نشي پيداکولای. يعنې زړه په سرباندې حکومت کوي او سر په زړه حاکميت نه لري.

" شوپنهاور"

کينه او مينه

کينه اومينه د نفسي احوالو او کيفياتو له اختلافه پيداکيږي اوپه عقل پورې څه اړه نه لري.

" شوپنهاور"

احتمالي مصيبت

هرڅه پخوا له وخته په نظرکښې نيو ل او لرې کتل ښه کاردی مګر دسباورځې په احتمالي مصيبت نن غمجن کيدل ښه کارنه دی. له دينه چې په هواکښې ځانته زندان جوړوو ولې يوښه قصرنه جوړوو.

لياقت لرل

لياقت لرل او کوم ځای ته نه رسيدل له بې لياقته رسيدلو نه ښه وي.

شهامت

که بتان مات کړې کوم ستركار دې نه دی کړی.
حقيقي شهامت دادی چې پخپل ځان کښې دبت پرستۍ خوی ورک کړې.

((نيچې))

لوی خلک

لوی خلک لکه سيندونه خپل هدف ته بې لارې درومې او ددوئ شهامت همدغه دی چې له ګرانو اوپرپيچه لارو څخه نه ډاريږي.

" نيچې"

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماع

په اجتماع کښې دا خل شه؛ ځکه چې په جمعيت کښې سړی صيقل کيږي او ټينګيږي.
يوازيتوب سړی ملايم کوي او فاسدوی يې.
" نيچې "

د جنګ اساس

دغليم غولو ل دجنګ اساس دی ځکه زما هغه پټه زغره چې ما اغوستې ده دګيدړ پوټکی دی.
" نيچې "

نجيبه غريزه

هغه غريزه چې له ټولو غرايزو نه نجيبه ده نجابت يې په ډير احتياط زياتوه يعنې په هرکيلو محبت چې له نورو سره يې لرې
يوګرام نفرت له ځان سره زيات کړه.
" نيچې "

شهرت او شرافت

که په افتخار اوشهرت پسې ګرځې نو زما پند مه هيروه؛ هغه دا چې له شرافت نه لاس واخله؛
" نيچه "

هديه قبلول

زه د هغه چاله خوشبختۍ نه خبرنه يم چې دخلکو له لاسه هديه قبولي. ځکه چې له ماسره داعقيده موجوده ده چې له هديې
قبلولونه غلانبه ده.
" نيچه "

هيرول

هرځه هيرکړه هر څه هيرکړه هيرو ل ډيرلوی هنر دی!
هغه دروند بار چې له تاسره دی له ځانه وغورځوه.
که غواړې چې والوزې که ارزولرې چې له لوړو او هسکو څوکو سره آشنا شې درانه اوسنګين شيان سيندته وغورځوه.
دغه دی سيند هله ژرشه خپل ځان سيند ته وغورځوه د هيرولو هنر ډيرلوی هنر دی.
" نيچه "

ځان غوښتنه

خود خواهي او ځان غوښتنه په مطلق ډو ل له ژوند سره موافقت نه کوي.
يوازې ځان غوښتل په حقيقت کښې ځان محدود کو ل او له ځا نه څه کمو ل دي.
که جود او فيض نه وي ژوند نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حقیقت کښې بشپړه اوکامله خود خواهي په پوره غیر خواهي کښې پټه ده او اخلاق هیڅکله انفرادي کېدلی نشي.
" ژان ماری کویو"

مکررات

په دغو ګڼو لیکنو کښې چې علم او پوهه ډېره زیاته ښيي څه وینئ؟
سترګې وغړوئ اوښه وګورئ چې غیر له مکرراتونه نور څه وینئ؟
ایا دا ټولې خبرې چې په یوقسم موضوعاتوکښې اورئ بې دسبک او انشا له تنوع او بې دشواهدو او مثالونو له رنګینۍ یا د چاپ له ښکلیتوبه نور څه لري؟
ددې خبرو حقیقي تاثیر، عمق او ارزښت همدغه دی چې په راز راز پیرایو کښې بیا بیا ویل کېږي او له یوې مخه په بل مخ اوړي. نو په دغه ظاهري ثروت کښې فقر او لوړه پټه ده او په دغه روڼه کښې دمړښت احساس کېږي.
" بیکن "

نیکي

په سترګوکښې دلیدلو قوه یوازې نه ده کافي.
که زموږ سترګې بینا هم وي او په اشیاوکښې رنګونه هم موجود وي بیاهم رڼا ته محتاج یو او په تورتم کښې څه نشو لیدلی.
همدغه رڼا ده چې دلیدلو قوه له اشیاوو سره مربو طوي او ددې باعث ګرځي چې موږ څه ووینو.
لمړیځیله دلیدو قوه نه ده دلیدو وسیله ده دهمدغې وسیلې له برکته موږ د بینایي احساس کوو.
ته په دې پوه شه! چې لمر د نیکۍثمره ده او نیکۍ سره شباهت لري. هماغه نسبت چې په لیدلي جهان کې یې دبینا یې قوت له لیدلو شیانوسره لري د ادراک په جهان کې بې دفهم قوه هم له هغو شیانو سره لري چې دپوهیدلو وردي.
څنګه چې په تیاره کې څه نه لیدل کیږي او سترګې رڼا ته اړې دي روح هم هغه څه نهویني چې دحقیقت رڼا پرې نه وي پریوتې.
څه شی چې د معرفت وړشیان په حقیقت پورې مربوطوي او روح ته دپوهیدو استعداد ورکوي دنیکۍ تصوردی چې دعلم قوه له لمر سره مشابه وګڼې مګر که لمر یې ګڼې نو لویه اشتباه کوې. همدارنګه د ادراک په عالم کې انسان حق لري چې علم او حقیقت دنیکۍ نظیر وګڼي. مګرکه عین نیکي یې ګڼې دا هم اشتباه ده ځکه چې دنیکۍ مقام له دینه ډېرپورته دی.
لمر لیدل شوو شیانو ته یوازې دلیدل کیدو قابلیت نه بخښي بلکه په پیدایښت او نشو و نماکې یې هم تاثیر لري او غذا ورکوي.
همدغه شان دپوهیدلو وړشیان له نیکۍ نه یوازې همدغه استفاده نه کوي چې د پوهیدلو وړ وګرځي بلکه په ماهیت اوپیدایښت کې یې هم د خل لري.
" افلاطون "

دطبیعت قوانین

دطبیعت قوانین واجب او ضروري نه دي. د جهان اصل او اساس تغیر او حرکت دی هرکله چې دغه تغیر مکررشي نوعادت وګرځي او دقانون نوم پیداکړي.
دیوه خوږ او به په اول کښې یوه معینه مجرانلري او د خپل جریان په وسیله ځانته لاره اومجرا پیداکوي وروسته بیادغه مجرا داوبو دسیر او حرکت قاعده اوقانون بلل کیږي. ډېرامکان لري چې دغه مجرا بدله شي او یوه بله مجرا ورته پیداشي. په همدغه لحاظ دطبیعت چارې دیوه معین اوضروري قانون تابع نشو ګڼلی.
" بونرو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

انساني تکلیف

ښه نیت او نیکه اراده د خیر اونیکۍ مبدا ده.
نیکه اراده اوښه نیت دادی چې انسان خپل تکلیف وپیژني او پیروي یې وکړي.
تکلیف باید خاص دتکلیف لپاره په ځای کړشي یعنې دکټې اوزیان لحاظ په کښې نه وي.
تکلیف هغه عمل دی چې د یوې کلي قاعدې متابعت لپاره وي او محض د قانون په احترام اجرا شي.
هغه څوک چې یوکار دقانون لپاره کوي او هغه چې کار یې له قانون سره موافق وي یو راز نه دي.
ددوهم سړي عمل ته مشروع ویلی شو مګر خیر او اخلاقي عمل ورته نشوویلي. ددې لپاره چې دیوه سړي کارا خلاقي ارزښت پیداکړي یوازې دا کافي نه ده چې عمل یې له تکلیف سره موافق وي بلکه دا لازمه ده چې دتکلیف لپاره وي.
ډیرامکان لري چې یوکارښه وي مګر اخلاقي نه وي لکه دیوه سوداګر صداقت او راستي چې دتجارتي منفعت او اعتبار پخولو لپاره وي نه د تکلیف لپاره.
د ځان ساتنه له تکلیف سره موافق کاردی مګر ددې لامله چې طبیعت ورته میلان لري اخلاقي عمل ورته نشوویلی.
هغه څوک چې ډیر زړه سواندی وي او د رقت په وجه له چاسره احسان کوي ښه کوي مګر اخلاقي عمل نه اجراکوي که همدغه سړی له خلقو نه جفا و ویني زړه به یې سخت شي او له احسانه به لاس واخلي. مګرکه څوک له خلکونه جفاګانې ویني او دتکلیف په ځای کولو لپاره احسان کوي هغه یواخلاقي عمل اجراکوي.
" کانت "

ژوند

ژوند زما په نظرکښې غوښتل دي او هره غوښتنه له یوه احتیاج یا محرومیت څخه پیداکیږي یعنې له غم او درد څخه.
که دیوه سړي هره آرزو په اسانه اوسمدلاسه حاصله شي کسالت ورته پیداکیږي چې له رنځ اوغم نه لوی مصیبت دی.
دانسان ژوند همیشه دغم او کسالت ترمینځ واقع دی.
سړی چې هرڅومره له غم څخه لرې شي هغومره کسالت ته نزدې شي. په هره اندازه چې مور له کسالت نه ځان وساتو په هماغه اندازه له غم سره قرابت پیداکوو.
دا دوه آفتونه یو دبل ضد دي که انسان له یوه څخه خلاص شي د بل په منګولوکښې لویږي.
څنګه چې غم او رنځ له احتیاج او محرومیت څخه پیداکیږي کسالت له راحت او رفاهیت څخه پیداکیږي.
هر چیرته خواران اوغریبان له احتیاج او محرومیت سره په جګړه اخته دي او بډایان له کسالت سره په مجادله کښې دي.
همدغه کسالت دی چې دعیش او راحت خاوندان یې په ښکار او قمار په افیونو اونورو نشو مشغول کړي او مجبورکړي دي یا یې ددوی مخه تزییناتو او تجمل ته ګرځولې ده.
دانسان استعداد اوقوت دا غواړي چې احتیاج او محرومیت لرې کړي او د ژوند په جګړه کښې په کارولویږي. نوکله چې احتیاج اومحرومیت له مینځه لاړشي او په دغه مبارزه کښې معطلي راشي دغه عاطل قوت پخپله یو مونږ پیټی شي او انسان مجبور کاندې چې بیهوده یې صرف کړي او له کسالت څخه ځان وژغوري.
((کرلوس)) دبډایانو بدبختي داسې بیانوي:
((یو د دې لپاره چې له کسالت نه وتښتي خپله ښایسته ماڼۍ پریږدي اوپه تفریح پسې یوه خوا او بله خوامنډې وهي. بل په ډیره بیړه له خپلې ښځې او اولادونو څخه چیرته لرې درومي مګرمقصد ته نه رسیږي او بیرته له هماغه دښمن یعنې کسالت سره بیاکورته راځي او چاره ترینه ورکه وي)).
" شوپنهاور "

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هیرولی ښه سړی نه دی، څوک چې هیمشه د بل دملامتی خاطره له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

حکمت او سعادت

ارسطووایي: حکیم او عاقل هغه څوک دی چې خپل غمونه او دردنه لرکړي نه دا چې په ډیرو لذتونو پسې هڅه وکړي.
زه هم دحکمت ډیره ټینګه اوقوي پایه همدغه ګڼم چې سړی له غمونو او دردونو څخه وتښتي نه داچې په لذت پسې منډه واخلي.
یعنې سعادت په هغه ګریز (تیښته) کښې دی نه په دغه شتاب (هڅه) کښې. هغه کسان ډیر غولیدلي دي چې ارزوګانوته رسیدل سعادت ګڼي ځکه چې له ارزوګانو سره وداع کول اوبې نیازی ته رسیدل سعادت دی.
هر څومره چې د خواهشاتو تله سپکه وي انسان هماغو مره سعادت ته نژدی وي.که حقیقت ته وګورو یو روغ او جوړ فقیر له یوه رنځورغاړي بډایی څخه ډیر نیکبخته دی.

سقراط وایي: ډیرکسان دي چې نه جواهر لري نه سره اوسپین نه یې ډیرښه لباس په غاړه کښې شته نه په لوړو ماڼیو اوښو قصرونو کښې استوګنه لري مګرسره له دې له بډایانو نه خوشحاله ژوند کوي.

شکسپیروایي: ځینې کسان لکه توتیان داسې دي چې د خندا یوه وړه منظره ووینې خوله یې له خندا نه نه راټولیږي.
ځینې نور داسې غمجن دي چې هیڅ راز مسخرې او د خندا نندارې یې نشي خندولی.
دا زموږ خپل خوی او طبیعت دی چې زموږ دژوند اوسعادت اساس ګڼل کیږي.
موږ باید دسعادت تومنه په ځان کښې ولټوو او په دې پوه شو چې دهرچا نیکبختي پخپله په ده پورې مربوطه ده.
په ځان باندې اتکا او نورو ته نه متوسل کیده، له ډیرو قیدونو او احتیاجاتو څخه ځان خلاصول او خپله ازادي زیاتول سعادت دي.
هغه څوک چې په باطن کښې غني دی له خارجي جهان څخه یوه منفي هدیه غواړي او بس چې هغه فراغت دی.
د هغه مهمه ارزو داده چې له خلقونه لرې اوپه ځنګ وي چې په دغه وسیله له ځانه استفاده وکړی شي.
لوی خلک له هر څه نه فراغت خوښوي او خپلې ازادۍ ته ډیره توجه لري یعنې همدغه سعادت ګڼي.

ارسطووایي: سعادت په فراغت او ازادۍ کښې دی.
سقراط هم ازادۍ او فراغت سترنعمت ګڼلی دی.
څومره چې د یوه سړي فکري او عقلي پانګه زیاتیږي هغومره یې تعلق له دنیا نه او د دنیا له خلکو څخه کمیږي.
هغه بیا خپل سعادت د دنیاپه نعمتونوکښې نه لټوي بلکه له معنوي لذتو نو څخه خونداخلي او حقیقي سعادت ته رسیږي.
" شوپنهاو"

انشا

د هرلیکونکي انشا د هغه دفکر آیینه ده.
که غواړئ چې د یوه لیکونکي حقیقي ارزښت ځانته معلوم کړئ دیته مه ګورئ چې ده څه موضوع کښې فکر کړی دی یا دده دفکر محصو ل څه شی دی.
دیوه مؤلف اولیکونکي دمقام پیژندلو لپاره همدغه کافي ده چې موږ پوه شو چې ده څه رازفکر کړی دی او دفکر کولو طرزیې څنګه دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هرليکونکي انشاء لکه خميره داسې ده چې مختلف شکلونه او صورتونه قبلوي مګر داصورتونه که هر څومره مختلف وي بيا هم خميره يوه ده.
" شوپنهاور"

مطالعه او تفکر

څنګه چې ډيره زياته مطالعه فکر وسعت او ودې ته نه پريږدي ډير ليکل اوډير لوستل هم د حقايقو دمعرفت مخه نسي.
ددنيا ډيره لويه کتابخانه چې بې نظمه او بې ترتيبه وي هغه ارزښت نه لري چې يوه کوچنۍ منظمه کتابخانه يې لري.
همدغه راز ډيره زياته پوهه چې په ذهن اودماغ کښې ښه هضم شوې نه وي له هغو لږو معلوماتو نه لږ قيمت لري چې په جزئياتو کښې يې ډيرغوراو دقت نه وي شوی.
په حقايقو باندې سړی هغه وخت پوهيدلی شي چې دعليت په قانون پوه شي او په جزئياتو کښې مطالعه ولري.
څنګه چې انسان مطالعې ته ضرورت لري تفکر ته يې هم لري. مطالعه اوتفکر د انسان په ذهن کښې دوه متضاد تاثيرونه لری چې که يو زيات شي هغه بل کميږي.
مطالعه دسړي ذهن د هغو افکارو او عقايدو له تاثيرلاندې راولي چې ممکنه ده دانسان له ذاتي احتياجاتو سره مخالفت ولري.
آزاد تفکر يعنی د هغه طبعي سير اوحرکت تعقيب چې محيط اوضروري مسايل يې دانسان په ذهن کښې پيداکوي دمطالعې په شان څه خاص شی په ذهن کښې موجودنه وي بلکه دفکرکولو تومنه ذهن ته سپاري. همدغه سبب دی چې ډيره زياته مطالعه دشخصي فکر د پرورش مخه نيسي اوسړی څه قدر سطحي اوناپوهه کوي.
علما او پوهان هماغه کسان دي چې ډيرکتابونه يې لوستي دي مګر نوابغ او دفکر خاوندان چې دانساني مدنيت لارښودونکي دي او د بشريت قافله دترقۍ خواته بيايي هغه کسان دي چې دجهان په کتاب کښې يې غور کړيدی او دنورو په خبرو کښې يې خپل فکر نه دی بايللی.
" شوپنهاور

خوی او خصلت

دانسان خوی هيڅکله تغيير نه کوي. هو سړی په زلميتوب او زړښت کښې هماغه دی چې په کوچنيتوب کښې و.
دده ډير لوی هنردادی چې کله کله فريبنده (غولوونکی) صورت اختياروي او دافسون نقاب پخپل مخ غوروي.
که غواړئ چې دغه حقيقت دتجربې له مخې څانته معلوم کړئ نو د هغه اشنا اوملګري په حرکاتو او رفتار کښې ښه دقت وکړئ چې ډير کلونه ترينه بيل شوي ياست وروسته له دغه غور او دقت څخه به داو منئ چې دده خوی او خصلت هيڅ تغير نه دی کړی او هماغه شی دی چې دمخه و.
ځينی کسان په ظاهره انکار کوي او دا خبره نه مني مګرپه باطن کښې پوره باور لري چې دانسان خوی او خصلت تغيير نه قبلوي.
همدغه سبب دی چې څوک له چانه څه ټګي بړګي ووينې په هغه باندې بيا اعتماد نه کوي.
که څوک د چاپه نظر يو ځل ښه ورغی دهغه په باب هم خپله نظريه نه بدلوي.
دانسان خوی او خصلت فطري شی دی او همدغه يې دلوروالي معيار دی.که څوک دفطرت په لحاظ لوی نه وي نو واړه اشخاص په مصنوعي وسايلو نه لوييږي.
" شوپنهاور"

دوستانه مناسبت

سړی د ځوانۍ په وخت کښې دافکر کوي چې دانسانانو مناسبات په يوه ښه اساس او په حقيقي اصولو ولاړدی مګرکله چې دژوندانه يو څه مراحل طی کړي نو بيا پوه شي چې بشري مناسبات يې له شخصي ګټې په بل شي نه دي ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر څوک چې ډير ما ل لري او دلوړ مقام خاوند دی هغه په خلکو کښې محبوب او محترم دی. هغه بل چې دښه نيت او ښو احساساتو خاوند دیکرېږه دوستی کښې يې څه ګټه نشته څوک ورسره مينه نه لري.
هغه دوستي او هغه مينه چې شخصي ګټه او پټ مقاصد په کښې نه وي دلته ډيره لږه ده او له لږو خلکو سره ده.
"شوپنهاور"

بدي او ضرر

خومره چې لوړ اوعالي مبادي په يوه بد سړي کښې فاسد شويدی په ځناورو کښې هغومره نه دي فاسد. بدي په هغه شي کښې لږه ده چې دابتکار مبداپه کښې نشته ذکا چې دابتکار مبداده، بدي زياتوي اوضرر يې ډيروي. ديوه ظالم انسان ضرر زر ځله ديوه مضر حيوان له ضرر نه زيات دی لکه چې د يوه جماد ضررله حيوان نه لږ دی او ظالم له ظلم نه ډيربددی.
" ارسطو"

لويه اشتباه

څوک چې دا فکر کوي چې پوهه او فضيلت دسړي قيمت اومقام په جامعه کښې لوړوي ډيره لويه اشتباه کوي ځکه چې دغه شی بالعکس کينه او دښمني پيداکوي نه مينه او محبت.
دعلم او فضل اظهار بل شی نه دی د نورو دناداني تائيددی. څنګه چې ثروت او مقام دسړي قيمت په جامعه کښې لوړوي علم او عقل د نورو دکينې او نفرت موجب ګرځي.
پو هان او هوښياران د خلکو مينه او محبت نشي جلبولي بلکه بدبيني اوتمسخر ځانته جلبوي.
" شوپنهاور"

افتخار

هغه افتخار چې لکه د څپې ونه په ډيروخت کښې وده کوي او غټيږي دوام او پاينت يې هم ډيروي.
هغه بل افتخار چې لکه دپسرلي بوټي ژرپيداکيږي او ژر لوئيږي له يوه فصل نه زيات دوام نه لري او ډير ژرله مينځه ځي.
د هنر خاوند چې له ابديت نه هر خومره زياته استفاده وکړي يعني په ټو ل انسانيت پورې تعلق ولري هماغو مره له خپل عصر څخه پردی وي. دا ځکه چې د هغه اثر د هغه په عصر پورې اختصاص نه لري بلکه دبشر دتاريخ يو جزوي د همدې لامله معاصرين ورته ښه نه ګوري بلکه بالعکس په هغو کتابونو پسې هڅه کوي چې ورځنې مسايل په کښې وي.
" شوپنهاور"

غضب او شهوت

هغه بې اعتدالي چې په غضب کښې وي له هغې بې اعتدالی نه ښه ده چې په شهوت کښې وي. يعنې دغضبي قوې افراط دشهواني قوې له افراط څخه ښه دی.
قهر او غضب دعقل غږ پوره نشي اوريدلی او داسې مثا ل لري لکه چې يو نوکر د خپل بادار امر لږ غونډې واوري او د تعميل لپاره منډه واخلي يعنې امرته تراخره غوږ کښينږدي او په کار پسې وځغلي مګر شهوت دعقل يا حس په يوه اشاره د خوند اولذت په لورې هڅه کوي او امرته هيڅ نه ګوري.
دغضب خاوند مکارنه دی اوغضب هم مکر جن نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکرله شهوت سره ترلی دی او دشهوت کاردی.
همدغه سبب دی چې دغضب په ډیروالي کښې دومره رسوایي نشته لکه چې د شهوت په ډیروالي کښې شته.
" ارسطو"

دوستي

دوستي یوازې یو ضروري امرنه دی بلکه یوه ډیره شریفه او آبرو منده عاطفه هم ده.
ځینې وایي چې دوستي یوډول مشابهت دی او هماغه اشخاص یو دبل دوستان وي چې یوله بله مشابهت لري د همدې لامله بازله بازسره اوکوتره له کوترې سره الوزي.
ځینې نورېه دې عقیده دي چې که دوه تنه یوکار او یوه پیشه لري نو هغه هیڅکله نشي دوستان کیدلی.
څوک چې دفطرت په قوانینو استاد کوي لکه (اورپیپدس) هغه وایې:
د وچې ځمکې باران خوښ دی اوباراني وریځې داغواړي چې په ځمکه باران واوروي.
هرا کلیتس په دې فکردی چې ضدیت دنږدې کیدو موجب دی او ډیرښه موافقتونه له مخالفتونو څخه پیدادي.
دا خبرې به پریږدو او دابه ووایو چې ددوستۍ موضوع څه شی دی؟
خیرکه لذت که منفعت؟
هغه کسان حقیقي دوستان نه دي چې دمنفعت لپاره دوستي کوي او په ګټه مین دي. د دوی دوستي به ترهماغه وخته وي چې له بله ګټه کوي او دګټې امید موجود وي.
دچا دوستي چې په لذت بناده او په خوند پسې ګرځي هغه هم له حقیقي دوستۍ نه خبرنه دی د هغه دوستي هم بې بنیاده ده ځکه چې لذت هم لکه منفعت بې ثباته دی او ژر ژر بد لیږي.
په دې دواړو دوستیو کښې دوست بالذات مقصود نه دی بلکه لذت یا منفعت اصلي مقصد دی.
پوره او حقیقي دوستي هغه ده چې دښو خلکو ترمینځ پیداکیږي اوپه ښه والي بناده.
هغه خلک چې د خیر خاوندان دي او د بل خیر غواړي مینه یې یو له بله ذاتي او حقیقي ده.
دا دوستي په خیراو فضلیت بناده او پایه یې ډیره ټینګه ده.
دوست هغه دی چې د دوست خیر غواړي او خیروررسوي.
په دوستۍ کښې دا شرط دی چې یو له بله له عواطفو ډک احساسات ولري او دا احساسات او عواطف دواړو خواوته معلوم وي.
په دوستۍ کښې امیزش او الفت ناسته ولاړه ضروري ده.
دوستۍ دمساوات په اساس ټینګیږي چې هر یود بل حق اداکړي او هریو د بل محب وي.
ډیرخلک داغواړي چې د نورو محبوب شي او پخپله د هیچا محب نه وي په همدغه وجه خپل متملقین په ځان راغونډوي مګر دوستان نشي پیداکولی.
متملق هماغه دی چې خپل ځان ټیټ ګڼي یا لږ ترلږ خپل دوست ته دابښیي چې زه په تادومره نه یم ګران لکه چې ته پرماګران یې ځکه دغسې کسانو ته دوستان نشوویلی.
دوستۍ هغه مینه ده چې له دوست څخه بیرته انعکاس کوي او له یوې خوا نه نه وي همدغه سبب دی چې دانسان مینه له سرو او سپینو سره یا له ښو جامو او ښو خوراکونو سره دوستي نه ده ځکه چې له یوې خواده او بیرته انعکاس نه کوي.
په دوستۍ کښې مقابله بالمثل په کارده او بې مساواته دوستي دوستي نه ده. مینه له یوې خوا پیداکیدای شي مګر دوستي له یوه طرفه هیڅکله نه وي. دوستۍ که د لذت یا منفعت په اثروي کیدای شي چې بد خلک له بدو خلکو سره یا ښه اشخاص له بدو کسانو سره دوستان شي مګر که خیر او فضیلت د دوستۍ اساس وي نو دښو او بدو ترمینځ دوستي نه پیداکیږي.
حقیقي دوستي هماغه ده چې دنیکانو اوښو خلکو په پاکو زړونو کښې ځای لري او په خیر او فضیلت بناده.
" ارسطو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلا

ښکلا یوه منطقي قضیه ده چې صغرى یې سترګې دي او کبرى یې زړه دى نتیجه یې عشق دى.
"سقراط"

وحشي اومدني انسان

عمومي نظریه داده چې وحشي انسان په هیڅ ډو ل اخلاقي اصولو پابندي نه لري بلکه هروخت د خپلو غرایزو تابع وي او هر کله د خپل میل او خواهش رضا غواړي.
انسان پېژندونکي پوهان دانظریه نه مني او وايي.
وحشي هغه دى چې د ادابو او رسومو ډیر پابندوي او په ناسته ولاړه تګ او راتګ بلکه په هراقدام او هغه خبره کښې د خاصو اصولو اومقرراتو پیروي کوي، یعنې وحشي انسان هغه مریی دى چې پخپل رفتار او کردار کښې د یوې طایفې د عاداتو دلاس آله وي او متمدن انسان دغه راز نه دى.
" جان دیویی"

«پای»

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library